

06

2010
ročník 62
40 Kč

čtenář

MĚSÍČNÍK PRO KNIHOVNY

OBSAH

- 203** _____ **Fundraising – proč a jak?** > Jana Ledvinová
- 208** _____ **ROZHOVOR s Mgr. Blankou Konvalinkovou „Přála bych si, aby uživatelé byli spokojeni...“**
> Lenka Šimková
- 211** _____ **Když se knihovna zeptá – 2.** > Pavel Černý, Lenka Hanzlíková, Tomáš Řehák, Roman Šantora
- 214** _____ **KNIHOVNÁM V MALÝCH OBCÍCH
Automatizace malých knihoven
Anketa hodnotících komisařů v krajském kole soutěže
Vesnice roku**
- 220** _____ **Knížka pro prvňáčka – kniha, kterou nikde nekoupíte**
> Ivana Hutařová
- 221** _____ **V Liberci se konala konference o významu poezie
v životě dítěte** > Táňa Kuželková, Jaroslava Starcová
- 224** _____ **ROVNÝ PŘÍSTUP
Desatero pro kontakt s nevidomými
Zvukové knihy 2010** > Jitka Němcová
- 227** _____ **JAK NA TO: Zákoník je také kniha
Přístup k webovým stránkám s erotickou a porno
tematikou v knihovnách** > Petra Koutná
- 228** _____ **Světový den knihy a autorských práv 2010**
- 230** _____ **Přehled obhájených diplomových prací na ÚISK FF UK
v únoru 2010** > Petra Myšková, Věra Pilecká
- 231** _____ **PO KOM SE JMENUJE?
Městská knihovna Egon Hostovského v Hronově**
> Jaroslava Vitová
- 233** _____ **POSTŘEHY – NÁZORY
Knihovna jako obývací pokoj
– prezentace pro tábořské studenty knihovnictví**
> Kateřina Mikešová
- 236** _____ **Z KNIHOVEN**
- 238** _____ **SYLVA ŠIMSOVÁ ODPOVÍDÁ Z ANGLIE**
- 239** _____ **ZE SVĚTA**
- 240** _____ **NOVINKY Z FONDU KNIHOVNY KNIHOVNICKÉ LITERATURY
NÁRODNÍ KNIHOVNY ČR**
- _____ **PŘEDSTAVUJEME SVÉ LOGO
Městská knihovna v Praze**

Středočeský kraj

Vydává:

Středočeská vědecká knihovna v Kladně,
příspěvková organizace Středočeského kraje,
ul. Generála Klapálka 1641, 272 01 Kladno

Evid. č. časopisu MK ČR E 485 ISSN 0011-2321

Šéfredaktorka: Mgr. Lenka Šimková

Redaktorka: Olga Vašková

Grafická úprava a sazba: Kateřina Bobková

Redakce a inzerce: Klementinum 190, 110 00 Praha 1,
tel.: 224 941 159

e-mail: ctenar@svkkl.cz, redakcectenare@centrum.cz

Redakční rada:

PhDr. Jiřina Kádnerová (předsedkyně),
Mgr. Gabriela Jarkulišová, PhDr. Ladislav Kurka,
Ing. Jiří Mika, Mgr. Petra Miturová, PhDr. Vít Richter,
PhDr. Vladimíra Švorcová

Tisk: T. A. Print, s. r. o., Opatovická 18, 110 00 Praha 1

Distribuce:

Objednávky na předplatné přijímá

redakce časopisu ČTENÁŘ: měsíčník pro knihovny
Klementinum 190, 110 00 Praha 1, tel.: 224 941 159
e-mail: ctenar@svkkl.cz, redakcectenare@centrum.cz,
http://ctenar.svkkl.cz

Rozšiřují též společnosti holdingu PNS a.s. – drobný prodej;
MONITOR CZ, s.r.o.; SUWECO CZ s.r.o.;

B. Welemínová – PERIODIKA.

Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím poštovní
přepravy Praha čj. 1371/1994 ze dne 20. 6. 1994

Podávání novinových zásilek bylo povoleno

Českou poštou, s.p. OZSeČ Ústí nad Labem,
dne 21. 1. 1998, j.zn. P-327/98

Předplatné pro Slovensko: L. K. PERMANENT spol. s r.o.,
Hattalova č. 12, 831 03 Bratislava, tel.: +421 244 453 711
e-mail: lkperm@lkpermanent.sk

Cena jednoho čísla 1,992 EUR, roční předplatné 22,572 EUR
(dvojčíslo 2,656 EUR); cena jednoho čísla 40 Kč,
roční předplatné 460 Kč (dvojčíslo 60 Kč)

Časopis vychází s podporou dotace z programu MK ČR
Knihovna 21. století

Vydavatel si vyhrazuje právo zveřejnit publikované
materiály i na internetu.

Číslo odevzdáno k tisku 4. 6. 2010

Nevyžádané rukopisy se nevracejí.

FROM THE CONTENTS

- > Fundraising – why and how? *Jana Ledvinová* |203
- > INTERVIEW with Mgr. Blanka Konvalinková, Director of the Regional Research Library in Liberec: „I would like users to be satisfied...“
Lenka Šimková |208
- > When a library asks – 2 *Pavel Černý, Lenka Hanzlíková, Tomáš Řehák, Roman Šantora* |211
- > LIBRARIES IN SMALL VILLAGES: Automation of small libraries, Questionnaire for Village of the Year competition regional round assessors |214
- > Book for a first-former – a book you will not buy anywhere
Ivana Hutařová |220
- > Liberec hosts conference on the importance of poetry in children's lives
Táňa Kuželková, Jaroslava Starcová |221
- > EQUAL ACCESS: Working with the blind – Ten Commandments
Audio books 2010 *Jitka Němcová* |224
- > HOW TO: Statutes are books too – Rules for access to erotic and pornographic websites at libraries *Petra Koutná* |227
- > World Book and Copyright Day 2010 |228
- > Summary of theses defended at the Charles University Faculty of Philosophy and Arts Institute of Information Studies and Librarianship in February 2010 *Petra Myšková, Věra Pilecká* |230
- > NAMED AFTER WHOM? The Egon Hostovský Municipal Library in Hronov *Jaroslava Vitová* |231
- > INSIGHTS AND OPINION: The library as the town's living room – presentation for Tábor librarianship students *Kateřina Mikešová* |233
- > From the libraries |236
- > Regular features
- > PRESENTING OUR LOGO: Municipal Library of Prague *Lenka Hanzlíková*

AUS DEM INHALT

- > Fundraising – warum und wie? *Jana Ledvinová* |203
- > GESPRÄCH mit Mgr. Blanka Konvalinková, Direktorin der wissenschaftlichen Kreisbibliothek in Liberec: „Ich wünschte, damit die Benutzer zufrieden sind“ *Lenka Šimková* |208
- > Wenn die Bibliothek fragt an – 2 *Pavel Černý, Lenka Hanzlíková, Tomáš Řehák, Roman Šantora* |211
- > DEN BIBLIOTHEKEN IN KLEINEN DÖRFERN: Automatisierung der kleinen Bibliotheken; Umfrage der bewertenden Kommissare in der Kreisrunde des Wettbewerbs „Dorf des Jahres“ |214
- > Buch für den Erstklässer – ein Buch, das nirgends gekauft wird
Ivana Hutařová |220
- > In Liberec fand die Konferenz über die Bedeutung der Poesie im Leben des Kindes statt *Táňa Kuželková, Jaroslava Starcová* |221
- > DIREKTER ZUTRITT: Dekalog für den Kontakt mit den Blinden.
Tonbücher 2010 *Jitka Němcová* |224
- > WIE DARUF: Gesetzbuch ist auch ein Buch: Regel des Zutritts zu den Webseiten mit der erotischen und Pornothematik in den Bibliotheken
Petra Koutná |227
- > Welttag des Buches und der Urheberrechte 2010 |228
- > Übersicht der verteidigten Arbeiten im Institut der Informationsstudien von Philosophischer Fakultät der Karlsuniversität im Februar 2010
Petra Myšková, Věra Pilecká |230
- > NACH WEM WIRD SIE GENANNT?
Egon Hostovský's Stadtbibliothek in Hronov *Jaroslava Vitová* |231
- > BEMERKUNGEN – ANSICHTEN: Bibliothek wie ein Wohnzimmer der Stadt – Präsentation für die Studenten des Bibliothekswesens in Tábor *Kateřina Mikešová* |233
- > Aus den Bibliotheken |236
- > Ständige Spalten
- > WIR STELLEN UNSER LOGO DAR: Stadtbibliothek in Prag
Lenka Hanzlíková

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, není to zvlášť pozoruhodná událost, o kterou se chci s vámi podělit, přesto byla minulý měsíc pro život naší malé redakce zásadní. V posledních čtyřech letech jsme se totiž už potřetí stěhovali, tentokrát našťastí jen v rámci klementinského areálu.

Neznám nikoho, kdo by stěhování považoval za povznášející činnost, přesto v ní spatřuji i něco pozitivního: při balení totiž zjistíme, čeho všeho se můžeme zbavit... Řekla bych, že i tak bylo „banánovek“ plných slovníků, encyklopedií a různých příruček stále nějak moc. Vše jsme však díky pomoci kolegů z kladenské knihovny zvládli za jedno dopoledne, starosti nastaly až ve chvíli, kdy bylo třeba rychle zajistit fungování telefonu a e-mailu – uzávěrka rukopisů do šestého čísla se totiž tryskem blížila. Jak je vidět, Čtenář spatřil světlo světa podle harmonogramu, takže všechno nakonec dopadlo téměř „pohádkově“.

A na co bych vás z jeho obsahu chtěla upozornit? Není to vůbec jednoduché, protože skladba čísla je opravdu pestrá. Už první materiál o „zajišťování, shánění finálních prostředků“, kterému se hezky česky říká fundraising, stojí za přečtení. Dovědět se od odborníka, jak tuto problematiku zvládat profesionálně, třeba tak, abychom nevystupovali pouze jako prosebníci, ale jako partneři, kteří také mají co nabídnout, může být inspirativní.

Práním snad všech vedoucích pracovníků knihoven je, aby uživatelé byli s nabídkou a kvalitou služeb spokojeni. Jasně to vyjádřila ředitelka Krajské knihovny v Liberci v rozhovoru, který najdete v tomto čísle. O spokojenosti či nespokojenosti čtenářů vypovídal i průzkum, který provedla Městská knihovna v Praze, a jehož druhou část přinášíme. Byl určitě náročný, ale zjistit, jak na tom jsme, jak nás čtenáři vnímají, co od nás očekávají, je základem k další cestě.

Nezapomněli jsme ani na stálé rubriky: *knihovnám v malých obcích* přinášíme konkrétní zkušenosti z automatizace malých knihoven a pro ty, které řeší *rovný přístup*, nabídneme desatero pro kontakt s nevidomými spoluobčany.

Inspirativní čtení vám přeje

Olga Vašková

☑ Letošním hostitelem **34. semináře knihovníků muzeí a galerií** bude ve dnech **7.–9. 9. 2010** Česká Lípa. Na webových stránkách Vlastivědného muzea a galerie v České Lípě (www.muzeumcl.cz) a Knihovny UPM v Praze (<http://www.knihovna.upm.cz>) jsou umístěny další informace a přihláška, kterou je nutné zaslat do 22. června 2010.

☑ Patnáctý ročník **Knihovnické dílny** v rámci festivalu Jičín – město pohádky proběhne **7.–9. 9. 2010**. Pod názvem **ZAHRADA POZNÁNÍ aneb Patnácté putování za nejmocnějším kouzlem** připravila Knihovna Václava Čtvrka v Jičíně a SKIP východní Čechy poutavý program, který spolu s přihláškou naleznete na stránkách <http://knihovna.jicin.cz>.

☑ Ve dnech **14.–16. 9. 2010** se v Seči u Chrudimi koná 18. ročník konference **Knihovny současnosti 2010**, pořádané Ministerstvem kultury ČR, Sdružením knihoven, Svazem knihovníků a informačních pracovníků a Ústřední knihovnicí radou. Součástí konference je prezentace čtených firem nabízejících knihovnám zařízení a pracovní pomůcky. Podrobné informace jsou umístěny na <http://www.sdruk.cz/sec>.

NEUŠLO NÁM

▣ Knihovna města Hradce Králové připravila a spustila **šablonu dětského webu** pro všechny zájemce o vlastní webové stránky pro dětská oddělení knihoven. Veškeré instrukce jsou přístupné na adrese <http://librisek.cz>.

▣ Nové oddělení nazvané **M klub** otevřela v dubnu Městská knihovna Třinec. Oddělení je určeno pro mladé lidi a nabízí knihovní fond profilovaný právě pro tuto skupinu uživatelů, dále studovnu s přístupem k internetu, hernu se šipkami, fotbálem a společenskými hrami. Nechybí ani relaxační místa a připravuje se informační centrum pro mládež.

▣ V pondělí 31. května 2010 se uskutečnilo slavnostní otevření **pobočky Hostivař Městské knihovny v Praze** na nové adrese Golfová 910, Praha 15. Prostory jsou svým pojetím připraveny plnit myšlenku „knihovna jako obývací místnost“. Uživatelé se mohou těšit na moderní a barevně pojaté prostředí, více pohodlných míst ke čtení a také na terasu.

Fundraising – proč a jak?

Fundraising se v posledních letech stal jedním ze základních pilířů existence občanského sektoru v České republice. Většina neziskových nevládních organizací (NNO) by bez aktivního fundraisingu neexistovala. Ale proč se jím mají zabývat i organizace příspěvkové, popřípadě organizace, jejichž činnost je dominantně financována z jednoho či více stálých zdrojů?

Než na tuto otázku odpovím, je třeba si stručně vyjasnit, **co to vlastně fundraising je:**

- ▣ Pojem zahrnující různé metody a postupy, jak rozvíjet vztahy s potenciálními i stávajícími dárci a jak od nich získat finanční a jiné prostředky.
- ▣ „Věda“ o tom, jak úspěšně přesvědčit druhé, že právě vy a vaše organizace jste důležitou součástí společnosti a že stojí za to, s vámi spolupracovat a podporovat vás.
- ▣ „Nástroj“, který pomáhá motivovat druhé k dobrým skutkům a radovat se z nich.

Zdroje, ze kterých lze podporu získat, se dají rozdělit do tří hlavních kategorií:

- ▣ vlastní příjmy (poplatky za služby pro klienty, prodej věcí a služeb veřejnosti, ale také zakázky a smlouvy o reklamě apod.);
- ▣ veřejné zdroje (státní granty, dotace, podpora ze státní správy a samosprávy, příjmy od nadací apod.);
- ▣ soukromé zdroje (dary od firem a individuálních dárců apod.).

V průměru lze říci, že cca 50 % příjmů NNO plyne z vlastních zdrojů, 40 % z veřejných a 10 % ze soukromých zdrojů. Tento poměr se však může značně lišit v různých státech (zejména v závislosti na legislativních podmínkách pro fundraising) i u rozdílných typů organizací (například NNO poskytující sociální služby bude mít nejspíš nižší poměr vlastních příjmů než NNO zaměřená na školení a poradenství).

Příspěvkové organizace většinou nepotřebují pokrýt z jiných zdrojů významnou část rozpočtu. Mívají garantované zdroje na provoz, personální zajištění i na programovou činnost. Nedostatek zdrojů se u nich většinou projeví ve chvíli, kdy chtějí svou činnost vylepšit a přitom často stojí tváří v tvář opačným trendům – tedy nutnosti rozpočet spíše snížit.

Fundraising příspěvkovým organizacím:

- ▣ pomáhá získat prostředky „navíc“ na rozšíření či zkvalitnění činnosti;
- ▣ umožňuje i částečnou nezávislost na jednom zdroji a možnost financovat činnosti či věci, které nejsou pro zřizovatele prioritou, anebo na ně prostě nemá;
- ▣ pomáhá propagovat činnost organizace a zapojovat do ní další partnery (individuální osoby, podniky, NNO apod.);
- ▣ rozvíjí manažerské schopnosti personálu a tím, že umožňuje realizovat vlastní sny a plány, významně zvyšuje jeho motivaci k práci.

KDO JSTE A CO POTŘEBUJETE?

Prvním krokem k úspěšnému fundraisingu je dobře si vyjasnit proč, na co a kolik potřebujete získat prostředků. Odpovědi typu: „Potřebujeme co nejvíce“, „Až nám někdo přispěje, tak s tím určitě něco užitečného uděláme“ nefungují. Jednou z metod, jak dát tyto informace do celku, je sestavení „**fundraisingového argumentu**“.

Znáte tu oblíbenou dětskou hru se slůvkem PROČ? „Proč je tráva zelená a proč má pes čtyři nohy?“, „Proč mám chodit spát a proč musím jít do školy?... Kdo má děti, tak jistě strávil několik perných chvil hledáním odpovědí. Má však dobrou průpravu pro fundraising. I dárci tuto „hru“ rádi hrají a ptají se:

- ▶ Proč je zrovna vaše činnost tak důležitá a proč na ní potřebujete peníze?
- ▶ Proč ji děláte zrovna vy, a jste v ní opravdu dobří?
- ▶ Proč vám mám dát zrovna já?
- ▶ Proč nepřijedete za měsíc (nebo proč jste nepřišli před rokem)?

Budete-li umět odpovědět stručně, pravdivě a srozumitelně, jen těžko vás někdo odmítne. Krátké a jasné sdělení je klíčem k lidem, kteří vás zajímají, a které chcete motivovat k tomu, aby se zajímali o vás.

Správně formulovaný argument:

- ▶ dárci získává, nesmí ho odradit,
- ▶ nevytváří nové problémy, ale nabízí řešení a východiska,
- ▶ dává dárci najevo, že právě on může pomoci, a ne, že problému nerozumí.

Pracovní list – prezentace vaší organizace

Jestliže chcete vytvářet účinné **fundraisingové argumenty**, musíte být připraveni, že je to těžká práce. Následující otázky vám mohou pomoci najít tu správnou cestu.

- › *Co není správně a je třeba to změnit?*
- › *Jaký je aktuální problém, konflikt či potřeba? Co se stane, když ji nebudete řešit? Co způsobuje tento problém či krizi?*
- › *Co tento problém může změnit?*
- › *Jaký konkrétní program, činnost nebo řešení pomůže odstranit stávající problém, konflikt nebo uspokojí aktuální potřebu? Jak víte, že právě tato činnost problém vyřeší, máte pro to nějaké doklady?*
- › *Jak budete řešit aktuální problémy?*
- › *Jak budete ve vaší organizaci rozhodovat o konkrétních způsobech řešení problémů?*
- › *Co všechno musíte udělat pro to, aby váš program byl splněn?*
- › *Kolik to bude stát?*
- › *Kolik budou stát jednotlivé kroky řešení problému? Letos a v dalších letech?*
- › *Máte realistické předpoklady, kde a jak získat zdroje těchto prostředků?*
- › *Kdo bude vůdčí osobností řešení problému?*
- › *Proč se právě vaše organizace musí zabývat tímto problémem? Kdo činí vaši organizaci tak jedinečnou pro jeho řešení?*
- › *Co můžete dárci nabídnout?*
- › *Můžete pomoci řešit nějaký dlouhotrvající a významný problém společnosti, ve které vy i dárci žijete? Můžete vytvářet zdravou komunitu, kterou si dárci přeje mít ve svém okolí? Může se dárci podílet na práci při řešení problémů, které pocítuje jako naléhavé, a pracovat s těmi, kteří s ním sdílejí jeho morální hodnoty? Může se dárci stát viditelnějším pro ty, kterých si cení? Může dárci žít a konat podle svých osobních hodnot a přesvědčení?*

KDO VÁM POMŮŽE?

Když je jasné, co organizace chce a potřebuje, je nutné se zaměřit na hledání těch, kteří by mohli tuto činnost podpořit. Řada profesionálů v oblasti fundraisingu používá pro průzkum a třídění potenciálních dárců a jejich skupin model tří nebo čtyř soustředných kruhů, tzv. **okruhy dárců**. V zahraniční literatuře ho nejčastěji najdete pod označením „onion rings“ (doslovný překlad *kroužky cibule*).

Okruhy dárců – model pro vyhledávání a dlouhodobou práci s dárci

OKRUH ZAINTERESOVANÝCH

Lidé, kteří v organizaci pracují nebo jí aktivně pomáhají. Posláním organizace je jejich osobní prioritou. Například členové správní rady, poradního sboru, dlouhodobí dárci, zaměstnanci, dobrovolníci a další.

OKRUH PŘÍZNIVCŮ

Lidé, kteří mají k organizaci kladný osobní vztah. Posláním organizace vnímají jako zásadní, problémy, které organizace řeší, se jich nějakým způsobem dotýkají. Například aktivní účastníci programů, klienti, členové a příznivci, pravidelní dárci, zástupci samosprávy, partnerské organizace a další.

OKRUH SYMPATIZUJÍCÍCH

Lidé, kterým je organizace sympatická, ale moc o ní nevědí. Problémy, kterými se zabývá, cítí jako důležité (ne nezbytně zásadní). Například sousedé, dodavatelé, místní samospráva, organizace, které se zabývají podobnými problémy a další.

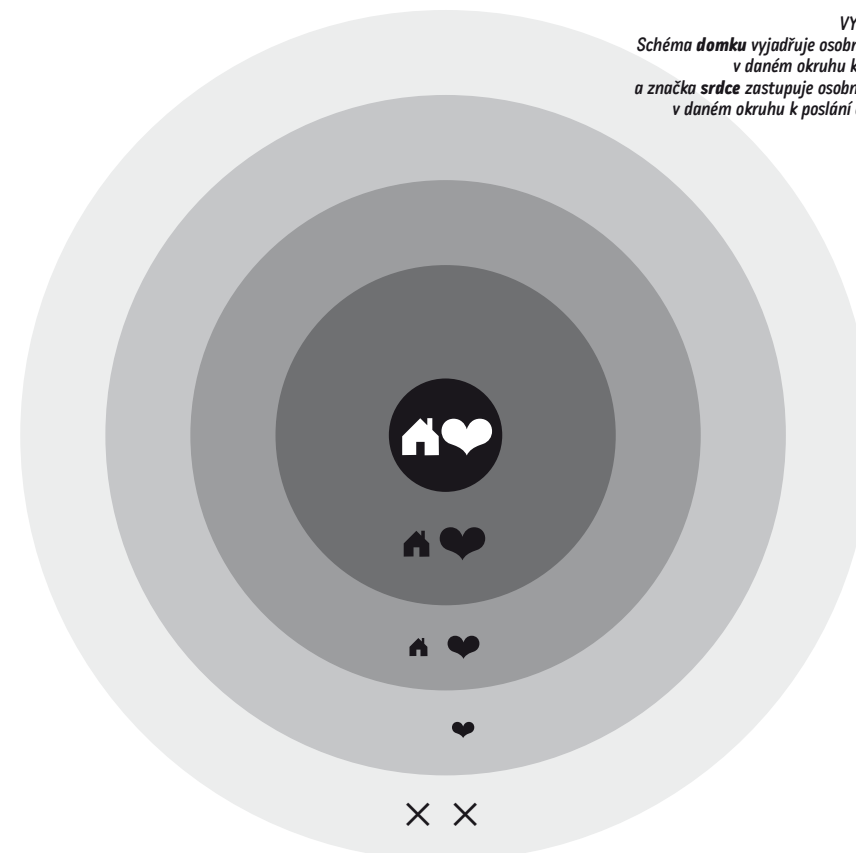
OKRUH NEUTRÁLNÍCH

Všichni ostatní; lidé, kteří o organizaci nejspíš nevědí nic a o problémy, kterými se zabývá, se nijak nezajímají.

OKRUH ODPŮRCŮ

Odpůrci organizace nebo lidé s odlišným názorem.

VYSVĚTLIVKY
Schéma domku vyjadřuje osobní vazbu lidí v daném okruhu k organizaci a značka srdce zastupuje osobní postoj lidí v daném okruhu k poslání organizace.

Tento prostor vymezuje okruhy **stávajících dárců**, těch, které lze úspěšně žádat o dlouhodobou podporu. Jsou jediným spolehlivým a efektivním zdrojem dlouhodobé podpory organizace. Lidé z těchto okruhů jsou zároveň schopni sami aktivně žádat o podporu další potenciální dárců.

Další prostor vymezuje **potenciální dárců a skupiny dárců**, tedy ty, které lze úspěšně žádat o jednorázové dary a drobnou pravidelnou podporu. Cílem fundraisingových strategií je vybrat nejvhodnější skupiny potenciálních dárců, získat jejich zájem o organizaci a její činnost a zároveň je motivovat k tomu, aby začali přispívat více a dlouhodobě.

V tomto (velmi širokém) prostoru je třeba pečlivě vyhledávat **potenciální sympatizanty a příznivce**. Většinou pro organizaci nejsou významným zdrojem aktuální podpory. Lze je žádat o jednorázovou drobnou podporu, ale je třeba počítat s tím, že procento úspěšnosti bude velmi nízké. Pro jakoukoliv fundraisingovou strategii je nejvýznamnější vybrané cílové skupiny srozumitelně informovat a snažit se vyvolat v nich zájem o problematiku, kterou se organizace zabývá, tedy o její poslání.

Tuto skupinu je nutné vymezit velmi opatrně a bez předpokladů. Je třeba počítat s tím, že někdy se jako odpůrce může jevit i kritický příznivec a naopak. Odpůrce není vhodné žádat o jakoukoli podporu. Práce s nimi nespádá do oblasti fundraisingu. V podstatě se dá říci, že je lépe se odpůrcům vyhnout, i když i uvážlivý střet může být občas dobrou propagací. Důležité je být pro veřejnost natolik transparentní a informovat o sobě tak, aby případné hlasy proti měly co nejmenší účinek.

Z různých důvodů se lidé často zdráhají oslovit a požádat o pomoc ty, kteří jsou jim nejbližší. Přitom možná lidé, kteří již pomohli či pomáhají, čekají na další impuls a rádi svoji osobní pomoc či dar rozšíří. Energie (a prostředky), které vydáváte na získávání stále nových příznivců a přispěvatelů, je mnohonásobně vyšší než energie potřebná k udržení „starých známých“.

Kruhy dárců fungují podobně jako atom. Střed – jádro – drží organizaci pohromadě. Síla soudržnosti směrem od středu slábne. Je na lidech ve vnitřních sférách, aby působili svou přitažlivou silou na osoby ve vnějších okruzích. Není však záměrem, aby střed přitáhl všechny. Podstatně efektivnější je, když každý okruh přitahuje ten, který je mu nejbližší. Kromě masivní přímé propagace organizace pomocí plakátů, reklamy v médiích a dalších, často drahých, prostředků lze například velmi účinně šířit dobré jméno instituce prostřednictvím sítě členů, klientů a příznivců.

Každá organizace má vlastní, nezaměnitelné okruhy dárců. Jejich naplnění dostatkem lidí vyžaduje vědomou, dlouhodobou a cílenou snahu a péči. Okruhy dárců a příznivců nejsou uzavřené, proces jejich tvorby a udržování je dynamický a závisí na mnoha faktorech. Dá se očekávat, že za rok se vymění až 20 % vašich příznivců, i když se o ně budete náležitě starat.

Při práci s okruhy dárců je třeba mít na paměti, že lidi ovlivňuje spousta dalších věcí. Společenské, politické, ekonomické, etnické i geografické vlivy – to vše je realita, se kterou musíte počítat. Současné společenské prostředí se navíc stále velmi proměňuje a na změny je potřeba rychle a pružně reagovat. Nejvýznamnější silou okolního prostředí je konkurence. O příznivce soupeří řada organizací a zdaleka nejen ze sféry občanského sektoru.

JAK DÁRCE OSLOVIT?

Metod na oslovení potenciálních dárců je celá řada a ne vždy je jednoduché zvolit tu správnou. Každopádně platí následující zásady:

1. Čím osobnější kontakt, tím lepší – primárním cílem oslovení dárců nejsou peníze, ale získání důvěry. Ta se jednoznačně vytváří lépe při osobním kontaktu než třeba prostřednictvím e-mailu. Dárce lze kontaktovat prakticky všude – na různých společenských či sportovních akcích, na třídních schůzkách vašich dětí nebo třeba ve vlaku či u zubaře. Vhodnou metodou vytipování nových kontaktů na dárců je zeptat se těch stávajících (dárců, příznivců, klientů...)

či je požádat o reference a zprostředkování. Je samozřejmé, že při takovém iniciačním kontaktu nebudeme dárci přímo žádat o peníze. Využijeme čas ke vzájemnému seznámení se, obeznámení s činností organizace a k získání prvních sympatií a náznaků důvěry.

2. Čím blíže k vaší organizaci, tím lépe – osobní návštěva a zážitek je vždy pro získání zájmu a sympatií lepší než například informativní leták. Schůzky s dárcem je lépe plánovat u vás než u něj (pokud souhlasí). Vhodnou metodou, jak dárci „nalákat“ k vám, je i pořádání různých akcí (dny otevřených dveří, soutěže, kulturní večery apod.). Je možné tyto akce kombinovat s fundraisingem, a tím dárci „navyknout“ na to, že potřebujete pomoc (benefiční koncerty, tomboly, „jarmarky“ apod.).

3. Srozumitelné a sympatické oslovení je lepší než stohy odborných textů – když se dárci „zakouká“ do vaší činnosti na první pohled, získáte tím jeho pozornost a možnost rozvíjet jeho vztah k vaší organizaci.

Ať už dárci oslovujete přímo tváří v tvář anebo pomocí jiného komunikačního nástroje (dopis, e-mail, sociální síť, telefonát...), je třeba myslet na to, že se o totéž snaží i jiní. Kvalita práce s veřejností je pro úspěšný fundraising naprosto klíčová. Je třeba se rozhodnout, jak chcete být primárně vnímáni (jako atraktivní a zajímaví nebo odborně fundovaní, zaměřeni na děti, dospělé apod.) a striktně tomuto obrazu podřídít své propagační strategie a nástroje.

Význam kvality propagačních a informačních materiálů organizace je ještě výraznější, pokud se rozhodnete využívat méně osobní metody fundraisingu (jako je rozesílání dopisů a propagačních materiálů, telefonické kampaně, mediální prezentace, sociální sítě apod.).

Následující tabulka stručně hodnotí jednotlivé metody fundraisingu vzhledem k různým skupinám dárců.

Metody fundraisingu a základní skupiny dárců					
Kategorie dárců	Nadace	Sdružení, církev a jiné NGO	Podnikatelé, výrobní a obchodní společnosti, banky apod.	Stát, státní a místní správa	Jednotlivci, členové, příznivci, veřejnost
Metoda					
<i>Vypracování projektu</i>	Základní metoda	Pouze v případě, že je požadován	Pouze v případě, že je požadován	Základní metoda	Většinou nevhodné
<i>Nabídka prezentace a reklamy</i>	Pouze, je-li vyžadována jako součást projektu	Někdy je vhodnou součástí nabídky	Základní metoda, často je podmínkou	Někdy je vhodnou součástí nabídky	Často je vhodná a účinná
<i>Benefiční akce</i>	Pouze jako doplněk projektu	Základní metoda	Základní metoda	Pouze jako doplněk projektu	Základní metoda
<i>Telefonická kampaň</i>	Není vhodná	Základní metoda	Základní metoda	Někdy je vhodná jako nadstavba	Základní metoda
<i>Členská kampaň</i>	Není vhodná	Účinná metoda	Základní metoda	Není vhodná	Základní metoda
<i>Osobní setkání</i>	Nezbytný doplněk k projektu	Základní metoda	Základní metoda	Nezbytný doplněk k projektu	Základní metoda
<i>Odkaz majetku</i>	Není vhodná	Může být účinná	Může být účinná	Není vhodná	Základní metoda
<i>Příspěvek zaměstnanců</i>	Není vhodná	Může být účinná	Základní metoda	Může být účinná	Není vhodná
<i>Věcná podpora</i>	Vhodná metoda	Základní metoda	Základní metoda	Nebývá účinná	Základní metoda
<i>Osobní pomoc</i>	Vhodná jako doplněk projektu	Základní metoda	Základní metoda	Není vhodná	Základní metoda
<i>Sdílený marketing</i>	Nevhodná metoda	Může být účinná	Základní metoda	Vhodná metoda	Není vhodná
<i>Obchodní vztahy</i>	Není vhodná	Základní metoda	Základní metoda	Základní metoda	Může být účinná

ZÁVĚREM

Fundraising rozhodně „není žádná věda“! Je to pouhý nástroj k tomu, jak získat další příznivce a dárce pro to, co děláte vy. Může výborně posloužit pro rozšíření knihovního fondu, úpravu a vybavení prostor nebo pro organizaci nejrůznějších kulturních akcí a soutěží. Nápadů a námětů, jak zlepšit vlastní činnost, je vždycky dost. Když budete dobře vědět proč, na co a kolik prostředků potřebujete získat, kdo vám může něco dát, a vhodným způsobem ho oslovíte, věřím, že se úspěch dostaví.

Dávání peněz je radost. Lidé to rádi dělají proto, že jim to přináší dobrý pocit, společenskou vážnost nebo to ulehčuje jejich svědomí. Mohou sami sobě dokazovat, že něco takového dovedou udělat. Nebo jim to prostě umožňuje vyjádřit jejich morální hodnoty a přesvědčení.

Držím vám palce!

Ing. JANA LEDVINOVÁ

Mezinárodní expert pro fundraising a dlouhodobý rozvoj NGO. Lektorka pracuje jako školitel a poradce v organizaci Resource Alliance (www.resource-alliance.org).

ROZHOVOR

s Mgr. BLANKOU KONVALINKOVOU, ředitelkou Krajské vědecké knihovny v Liberci

„PŘÁLA BYCH SI, ABY UŽIVATELÉ BYLI SPOKOJENI...“

V listopadu letošního roku oslaví Krajská vědecká knihovna v Liberci deset let své existence v nové budově známé jako Stavba smíření, která je též sídlem židovské synagogy. Toto výročí pro nás bylo podnětem, proč jsme o rozhovor požádali ředitelku knihovny Mgr. Blanku Konvalinkovou. Další důvod vyplývá hned z první položené otázky...

Foto archiv B. Konvalinkové

■ Zanedlouho uplyne rok, kdy jste se stala ředitelkou knihovny, vaše působení v této instituci zahrnuje však mnohem delší časovou etapu... Prozradíte nám, jaké pracovní pozice jste zastávala a jak dlouho?

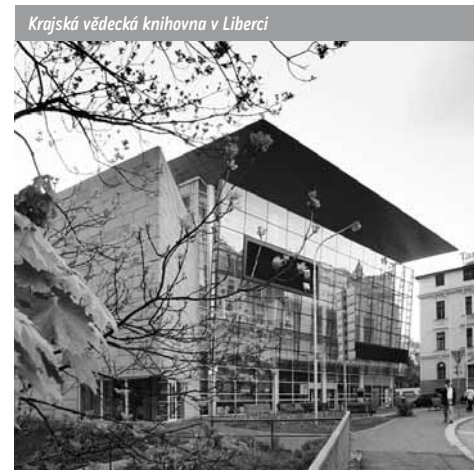
■ Do knihovny jsem nastoupila v roce 1985. Je to takřka „v pravěku“, když parafrázuji otázku dcerky pana Svěráka z filmu *Na samotě u lesa*. Pracovala jsem v oddělení katalogizace na jmenném popisu a dobře si vzpomínám, jak jsme katalogizační lístky psali na psacím stroji na tzv. „blány“, které pak procházely rozmnožovacím zařízením... práci s počítačem si tehdy nikdo neuměl ani představit.

Po mateřské dovolené jsem se opět vrátila do stejného oddělení, tentokrát už do „věčného popisu“. Po pár letech jsem se stala vedoucí oddělení katalogizace a tou jsem byla až do roku 2008. Musím ale přiznat, že mě vždy lákalo organizování akcí v knihovně, maličko jsem od popisu knih odbíhala k akcím, školením a jiným aktivitám. V roce 2008 jsem přešla na uvolněné místo koordinátora akcí, měla jsem na starost i zahraniční kontakty. Tato práce mě velmi bavila a domnívám se, že se liberecká knihovna v této oblasti má čím chlubit, počet pořádaných akcí pro děti i dospělé je úctyhodný.

■ Který den byl váš první „ředitelský“, a jaký hlavní impuls vás k němu dovedl?

■ V roce 2009 bylo vypsáno výběrové řízení

(předchozí ředitelka Dagmar Helšusová odcházela do penze), kam jsem se přihlásila po poměrně dlouhém váhání a pochybách, tehdy mi pomohla podpora kolegyně a kolegů. Výběrové řízení jsem úspěšně absolvovala a od 1. července 2009 jsem se stala ředitelkou. Impuls? Touha posunout knihovnu o krok dál, zkvalitnit její služby.

Krajská vědecká knihovna v Liberci

■ Přišla během roku ředitelování někdy chvíle, kdy jste nad svou volbou zaváhala?

■ Myslím, že každý ředitel tyto chvíle má, hlavně si říká, proč zrovna já mám tyhle starosti, proč mi ostatní nepomohou – jistě, takové chvíle jsou. Na podzim loňského roku přišla zpráva od našeho zřizovatele o radikálním snížení rozpočtu knihovny o 28 %. S tím jsem se nechtěla a nemohla smířit. Museli jsme začít šetřit, představa, že musíme zredukovat počet zaměstnanců, že nebudeme mít peníze na akvizici, mě děsila. Některé úspěšné kroky jsme podnikli, snažila jsem se tuto nepříznivou situaci změnit, až doteď ale žijeme stále v nejistotě. Poslední zprávy od našeho zřizovatele jsou ale příznivé, věřím, že rozpočet bude dorovnan.

■ Knihovna tedy letos pocítuje tzv. finanční (hospodářskou) krizi, která především v loňském roce plnila obsah všech médií?

■ Ano, jak jsem zmínila, od ledna tohoto roku šetříme na pracovnících, službách (úklid, správa sítě), bohužel i na nákupu médií. Ještě se k tomu přidala dlouhá a tuhá zima a na energiích se bohužel v moderní prosklené budově moc neuspoří. Nechtěli jsme, aby omezení pocítili uživatelé. Přineslo to však pro nás problémy s obsazením služeb a náročností práce při sníženém počtu pracovníků.

■ V knihovně i ve vašem pracovním životě se za dvanáct měsíců určitě stalo mnoho událostí... Které byste označila za nejdůležitější?

■ Úkol, který jsem si stanovila, byl posílit odbornou funkci knihovny. Myslím si, že městskou funkci, která zahrnuje práci s dětmi, seniory, hendikepovanými, besedy, literární večery, přednášky, plní knihovna dokonale. O tom svědčí i návštěvnost a počty akcí. Chtěla jsem navýšit počet elektronických zdrojů, databází, množství odborné i zahraniční literatury. To se ovšem nedaří bez peněz. Sháněla jsem peníze i jinde než u zřizovatele, někdy se to podařilo, jindy ne. Ale dvě databáze jsme mohli díky sponzorským příspěvkům zakoupit, a to *Art Full Text* a *Naxos Music Library*.

Hezkým počinem bylo pořízení biblioboxu před knihovnu, úplné zprovoznění selfchecku (samoobslužné výpůjční zařízení), jehož využitelnost stoupá...

■ Abychom se stále nevraceli zpět, čím knihovna „žije“ nyní?

■ V dubnu proběhla již tradiční konference *Současnost literatury pro děti a mládež* na téma *Význam poezie v životě dítěte*, která byla doprovodnou akcí Veletrhu dětské knihy. Ohlasy na program a organizaci této konference byly velmi kladné, chceme pokračovat i v příštím roce. Probíhají cykly pořadů *Literární kavárna* (regionální osobnosti), *Památky kolem nás* (ve spolupráci s Národním památkovým ústavem) nebo *Letem hudebním světem 20. století* (o populární hudbě). Tyto cykly jsou podporovány z grantových fondů Města Liberce nebo z programu Knihovna 21. století Ministerstva kultury ČR. Pořady jsou oblíbené, vždy máme velkou návštěvnost, kolem 60–80 diváků.

■ Pokud se nemýlím, tak tento měsíc se chýlí ke konci projekt s názvem *Nenechte se diskriminovat*, do kterého byla knihovna zapojena. Jaký měl průběh a jaké další projekty chystáte?

■ Tento projekt měl sloužit všem, kteří jsou společností jakýmkoli způsobem „odstraněni“. V hale funguje informační místo, kam může přijít každý, kdo je diskriminován z hlediska pohlaví, a to hlavně na trhu práce. Vyskolené pracovnice mu poradí, dostane informační leták o problematice, která ho zajímá. Výsledky projektu zatím nemám, bude hodnocen agenturou Gender Studies po jeho ukončení.

Knihovna se zapojuje do projektů Grundtvig, na červěn jsme nachystali setkání na téma *Živá kniha*, přijdou kolegové z Polska, Španělska, Německa a Řecka. Spolupracujeme s knihovnami v rámci Euroregionu Nisa, čeká nás literární workshop českých, polských a německých autorů na téma *Lidové zvyky v zemích ERN*.

■ **Knihovna se pravděpodobně nebrání novým způsobům komunikace se čtenáři, neboť jsem ji již před delší dobou našla na Facebooku ☺. Osvědčilo se na konkrétních případech zapojení se do této sociální sítě?**

☑ Od 9. listopadu 2009 máme svůj profil na Facebooku, nyní už přes 800 fanoušků. Líbí se mi, že se péče o něj ujali mladí kolegové, které to očividně baví, důležitá je pro mě i komunikace s „fanoušky“, jejich reakce na podněty, které jim dáváme. Stoupala i návštěvnost mladých lidí na akcích knihovny. Mám radost, že knihovna se víc dostává do pově-

domí mladých, mnozí z nich spontánně reagují a vytváří tak knihovně tolik potřebnou zpětnou vazbu.

■ **Fond knihovny je jistým způsobem specializován na dokumenty se zaměřením na sklo a textil. Jak k tomu došlo?**

☑ V Libereckém kraji bylo a je mnoho sklářských a bižuterních podniků, které vytvářely obraz tohoto kraje. Existuje tu také mnoho skláren a sklářských škol. Zaměření na textil má naše knihovna z důvodu fungování Textilní fakulty na zdejší Technické univerzitě. Důležitou úlohu tu hrají i nově vytvářené technologie, například nanovlákna vyvíjená právě na Katedře netkaných textilií. Návštěvnost studentů Technické univerzity v naší knihovně je značná. Kromě tohoto zaměření máme v knihovně ojedinělý fond – germanika z českých zemí, tzv. „sudetika“. Je to fond publikací obsahující dědictví německé Bücherei der Deutschen, tyto knihy by měly být v dohledné době zdigitalizovány.

■ **Jak jsme čtenářům předeslali, v listopadu uplyne deset let od slavnostního otevření knihovny v nové budově. Vracet se o tolik roků zpět, by bylo už asi náročné... Tak spíše závěrem, co byste si přála, aby se v knihovně podařilo do dalších deseti let?**

☑ Přece jenom se trochu vrátím – na slavnostní otevření knihovny 9. 11. 2000 si dobře vzpomínám, bylo to velkolepé a velmi symbolické. V listopadu si toto mladé výročí připomeneme, chystáme několik překvapení pro zvané hosty i pro veřejnost, oslava by měla být malým happeningem, připravujeme promítání filmu o stavbě knihovny, výstavu dokumentárních fotografií, ale i sladké překvapení pro uživatele a hudební i divadelní vystoupení. V sobotu 13. 11. by měl proběhnout malý sportovní turnaj...

Přála bych si, aby uživatelé byli spokojeni. Tomu chceme věnovat veškeré úsilí. Chceme s nimi komunikovat, znát jejich požadavky a pokud možno je plnit.

Technické vybavení, délka otvírací doby, nadstandardní služby – to je pak zázemí, které je pro uživatele samozřejmostí.

Za odpovědi děkuje **LENKA ŠIMKOVÁ**
Foto archiv knihovny

Když se knihovna zeptá

2.

Městská knihovna v Praze uskutečnila v roce 2009 dva rozsáhlé výzkumy mezi svými čtenáři. V minulém čísle *Čtenáře* jsme představili výzkum čtenářů pasivních, kteří málo využívají služeb knihovny. V tomto pokračování bychom chtěli přiblížit druhý výzkum, který se naopak zaměřil na aktivní čtenáře.

Cíle výzkumu

Cílem tohoto výzkumu bylo získat názory čtenářů na všechny možné aspekty jejich kontaktu s knihovnou: názor na služby, znalost služeb a jejich využívání, zájem o využívání služeb, které čtenáři neznají, spokojenost se službami, spokojenost s knihovním fondem, webovými stránkami, chováním knihovníků či prostředím v knihovně, dále jsme zjišťovali, jaké nové služby by si čtenáři přáli apod. Výzkum obsahoval přes 140 položek v 62 otázkách. Vzhledem k obsáhlosti byl rozdělen na čtyři části, a byly tedy provedeny čtyři samostatné výzkumy. Tematickým záběrem i velikostí vzorku se jedná o jeden z nejrozsáhlejších výzkumů, který se v posledních letech uskutečnil v některé z knihoven v ČR.

Aktivního čtenáře jsme definovali jako „čtenáře staršího 16 let, který má za první pololetí roku 2009 nejméně pět výpůjček“, tedy přibližně alespoň jednu výpůjčku za měsíc.

Metodika výzkumu

Výzkum byl proveden pomocí on-line dotazníku – každý čtenář obdržel individualizovaný e-mail. Čtenáři byli náhodně vybráni z databáze. Vzhledem k této formě výzkumu jsou ve výběrovém vzorku méně zastoupeny nejstarší věkové kategorie (50+). Návratnost činila 63 %, celkem odpovědělo 5666 čtenářů.

Žebříček nových služeb

Zřejmě nejvíce využívaným výstupem z výzkumu je vyčíslení zájmu čtenářů o nové služby. Podle získaných odpovědí je žebříček deseti nejžádanějších „nových“ služeb následující:

1. e-mailový informační zpravodaj ... 83,72 %,
2. možnost vracet libovolné knihy na jakékoli pobočce ... 65,88 %,

3. více knižních novinek ... 57,83 %,
4. mít otevřeno v pondělí ... 55,32 %,
5. více výtisků od žádaných titulů ... 55,1 %,
6. možnost vypůjčit si ve své knihovně knihu z libovolné pobočky ... 52,73 %,
7. SMS servis ... 44,52 %,
8. mít otevřeno v sobotu a neděli ... 41,95 %,
9. možnost půjčit si elektronické knihy na dálku přes internet ... 41,73 %,
10. více studijní literatury ... 41,58 %.

Jak už napovídá samotný název „Žebříček 10 nej“, jde jen o ty nejvíce žádané služby a změny. Neméně důležité bylo zjištění, o které novinky a změny ze čtyř desítek položek naopak čtenáři zájem nemají, a je tedy zbytečné do nich vkládat úsilí. Vyjádření MKP k dalším poptávaným „novým službám“ je zveřejněno na <http://www.mlp.cz/vyzkumy>.

Vracení všude a další novinky

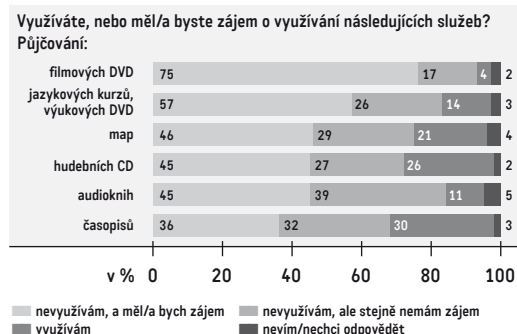
O informačních e-mailech jsme psali již v minulém čísle *Čtenáře*. Druhou nejžádanější službou je „vracení všude“, což knihovna nabídla v prosinci roku 2009. Čtenáři mohou knihovní jednotky vypůjčené v jedné pobočce MKP vrátit v kterékoli jiné. Na rozdíl od jiných služeb nebylo potřeba dlouhého vysvětlování a popisu směrem ke čtenářské veřejnosti – pilotní provoz dokazuje, že obliba služby stoupá a s ní i počet „jinde“ vrácených knih.

„Nevím o této službě, ale zajímá mě...“

Zajímavá zjištění se týkala „neznalosti“ služeb, které již MKP nabízí, ale čtenáři o nich nevědí. A často by přitom o ně měli zájem. Na následujícím grafu si můžete prohlédnout, kolik procent čtenářů neví o tom, že knihovna kromě knížek půjčuje i další druhy dokumentů. Například DVD si půjčují jen 4 % čtenářů, a při-

tom by o to mělo zájem 75 % čtenářů. O výuková CD má zájem více než polovina čtenářů; u audioknih, map či hudebních CD více než 40 % čtenářů.

Graf č. 1: Zájem o dosud nevyužívané služby

Ze stávajících služeb či „funkcionalit“, které čtenáři neznají, a přitom by je chtěli využívat, je největší zájem o historii výpůjček (40 % všech čtenářů), více než třetina čtenářů má zájem o blokace a rezervace přes internet. Všechny tyto služby mají společné to, že čtenářům ušetří čas stejně jako ty následující: prodlužování výpůjček telefonicky či e-mailem nebo peněžní záloha, ze které se automaticky strhávají poplatky např. za splněnou rezervaci či zpozdění, a čtenáři tak nemusí kvůli několika korunám do pokladny.

Graf č. 2: Zájem o dosud nevyužívané služby

Je libo kávu?

Skupina otázek byla věnována také uspořádání knihovny, čtenářskému pohodlí. Z nich čtenáři vybírali ty nabídky, které by se jim líbily. V poslední době diskutovanou možností vzít si

do knihovny nápoje by uvítala více než pětina čtenářů. Zajímavý, i když zdánlivě protikladný, je požadavek na prostor pro práci ve skupině a zároveň na klidný prostor pro studium.

Prostřednictvím grafu se můžete podívat na výsledky pro celou knihovnu. Výzkum ale také poukázal na rozdíly v preferencích vnitřního uspořádání knihoven mezi Ústřední knihovnou, kde je vysoký podíl studentů, a ostatními pobočkami. V Ústřední knihovně byl větší zájem o možnost popíjení v prostorách knihovny, místo pro práci ve skupině či o více elektrických zásuvek. Oproti tomu na pobočkách by čtenáři (či spíše čtenářky) častěji uvítali dětské koutky a širší nabídku programů pro maminky s dětmi.

Graf č. 3: Zájem o změny v prostředí knihovny

Malé, ale důležité

Na závěr dotazníku mohli čtenáři připojit jakýkoli námět, doporučení nebo vzkaz pro knihovnu. Tuto možnost využilo několik tisíc čtenářů. Většinou nešlo o návrhy na zlepšení, o kterých by knihovna neměla tušení. Často se jednalo spíše o drobné výhrady a přání změn, kterým není problém vyhovět. Jen mít čas se nad tím zamyslet a říci si, že do té změny půjdeme...

Za všechny jsme vybrali jednu ukázkou: upozornění na končící výpůjční dobu. MKP rozesílala čtenářům e-mailové upozornění na konec výpůjční doby dva dny před jejím uplynutím. Čtenáři si v průzkumu postěžovali, že dva dny

je pro ně pozdě a že by uvítali delší odstup, aby si mohli návštěvu knihovny lépe naplánovat. Tak jsme čas rozesílání e-mailů o den posunuli a rozesíláme upozornění tři dny před skončením výpůjční doby. Posunutí pro nás byla drobnost, která se hned pozitivně objevila v reakcích čtenářů.

Výzkum jako komunikace se čtenářem

Překvapením pro nás bylo, jak na prosbu o zapojení do průzkumu reagovali oslovení čtenáři. Odezvy byly vesměs velmi vstřícné, čemuž nakonec nasvědčuje i vysoké procento vyplněných dotazníků, lidé velmi ochotně reagovali, pod odpovědi se podepisovali (i když to nebylo nutné) a někteří dokonce projevovali vděčnost. Byli prostě rádi, že se jich knihovna zeptala, co by uvítali za zlepšení, a zajímá ji jejich názor. Mnohdy se objevovala i poděkování knihovníkům za jejich práci. To pro nás znamená závazek, že se podněty budeme zabývat a některé změny realizovat. Stejně důležité, jako je vyhodnocení výsledků průzkumu uvnitř organizace, je i zveřejnění výsledků pro širokou veřejnost a zpětná vazba pro účastníky průzkumu. Pro tuto prezentaci využila MKP příležitosti *Března – měsíce čtenářů* a uspořádala tiskovou konferenci. Čtenáři byli informováni pravidelným e-mailem o novinkách z knihovny a odkaz na výsledky zpracované pro veřejnost byl na titulní stránce webové prezentace MKP (www.mlp.cz). Stránka s výsledky <http://www.mlp.cz/vyzkumy> zaznamenala za březen 2300 jedinečných zobrazení s průměrnou dobou strávenou na stránce přes dvě minuty. Kromě výsledků průzkumu jsme také zveřejnili stránku s odpověďmi na časté otázky a s připomínkami <http://www.mlp.cz/odpovedi.htm>.

Co jsme si z výzkumů vzali

Výsledky nám ukázaly, že na služby, které knihovna nabízí, je potřeba čtenáře stále znovu a znovu upozorňovat. Často zapomínáme, že přicházejí čtenáři noví, obnovují si registraci po letech a nové služby jim tedy mohou uniknout. Komunikačním kanálem je samozřejmě webová stránka knihovny, ale i o té je potřeba čtenářům říci, že ji máme. Dále jsou nutné kvalitní informační materiály a osobní komunikace se čtenářem – platí poplatek za rezervaci a nelíbí se mu fronta u pokladny? Není nic jednoduššího, než mu nabídnout, aby si složil peněžní zálohu, ze které se mu budou drobné poplatky automaticky odečítat. Dalšími komunikačními prostředky mohou být plazmové obrazovky, klasické nástěnky nebo třeba Facebook.

Než se pustíme do výzkumu, je důležité si na začátku nastavit realistická očekávání, v čem nám pomůže dotazníkové šetření mezi čtenáři, a v čem nikoli. Pomocí otevřených otázek získáme nové podněty a návrhy na zlepšení nebo tipy na témata, kterým bychom se měli věnovat. Není sice pravděpodobné, že šetření přinese nějaký zásadní nápad na novou službu, o které bychom již před tím nevěděli. Dozvíme se ale, jaké jsou priority čtenářů a jakou důležitost jednotlivým „novinkám“ přikládají. A tam pak zaměříme své úsilí, které povede k rychlejšímu rozvoji služby, oživení práce na inovacích, které jsme pro jiné odsunuli na „později“. Stejně tak se můžeme rozhodnout, že některé práce pozastavíme, protože čtenáři takové služby nevyžadují. Prostě udělat vše pro to, abychom poskytovali lepší služby těm, kteří mají „svoji knihovnu“ opravdu rádi, tedy čtenářům...

PAVEL ČERNÝ, LENKA HANZLÍKOVÁ, TOMÁŠ ŘEHÁK, ROMAN ŠANTORA

Ilustrativní výroky čtenářů

- › *Dobrý den, sledujete množství rezervací na konkrétní tituly? Zvyšujete kvůli tomu nákup? K některým knížkám se podle mého názoru vůbec nedá dostat. Než být třináctá v pořadí rezervací, to si knížku raději nezarezervuji.*
- › *Knihovníci jsou nejmilejší lidé ve službách, jaké znám, možná malinko víc úsměvů.*
- › *Uvítal bych, aby se personál ptal, co je třeba, za stolečkem jsou uzavření a mají být k dispozici.*
- › *Jsem velice spokojena s pracovníci knihovny, s uspořádáním a označením knih. Chodím do této knihovny již hodně let, stále je „domácí“ prostředí. Prostě vynikající.*

- › *Dobrý den, mám tyto připomínky: (...) Lepší jednání knihovnic při hledání knih na některých pobočkách: argument některých: najdete si to na počítači – proč? Čtenář přece nemá povinnost to umět, ale knihovnice má povinnost umět poradit a najít. Dále nesnáším radu: je to na regále, najdete si to – zase: Proč? Zejména důchodcům je to rada nad zlato, že? Ať se daří.*
- › *Ať nikdy neodejde blondátá paní, co je u nás v naší knihovně, dejte jí nějaký vyznamenání za speciální zásluhu a ultralaskavost, nebo něco takového... hodně zdaru ! :-)*
- › *Otázka: Jaký jiný způsob prodloužení (kromě internetu, e-mailu, telefonu...) využíváte?: „Pošlu tam manželku.“*
- › *Milí knihovníci, mám vás ráda, když se do knihovny dostanu, je to pro mne světlý okamžik dne.*

AUTOMATIZACE MALÝCH KNIHOVEN

Automatizace a internetizace knihoven v ČR se již několik let netýká jen knihoven „větších“, ale také těch, které se nacházejí v menších městech a obcích. Některé z nich mají již tento proces za sebou, úspěšně využily nabízené dotační programy a své služby stále zlepšují. Jiné knihovny tento krok nebo další inovace ještě čekají (jak je například vidět i z letošních výsledků dotačního řízení VISK 3).

Proto jsme se obrátili na knihovny, které mohou své dobré i horší zkušenosti v této oblasti nabídnout, a předkládáme vám k nahlédnutí jejich inspirativní výběr.

Obecní knihovna Bohuslavice nad Vlárí – AUTOMATIZACE OD A DO Z

Bohuslavice nad Vlárí je obec čítající přibližně 400 obyvatel. Nachází se ve Zlínském kraji na samém okraji Bílých Karpat. Historie knihovnictví v obci sahá až do roku 1908, kdy byla založena Čtenářská beseda Přemysl, na kterou později navázala Obecní knihovna. V roce 2002 se knihovna stala poskytovatelem Veřejného internetu a v roce 2009 došlo k automatizaci výpůjček pomocí AKIS (automatizovaný knihovnický a informační systém).

Samotná automatizace je finančně náročná záležitost, proto je velmi výhodné využít dotace z programu VISK 3 – Informační centra veřejných knihoven poskytované Ministerstvem kultury ČR. Prvním krokem je podání žádosti o dotaci. Pokud nejste v těchto záležitostech zběhlí, obraťte se nejlépe na administrativní pracovníky obce, případně vaši střediskovou knihovnu, kde vám jistě rádi pomohou a poradí. Detailní informace o projektu naleznete

přímo na stránkách <http://visk.nkp.cz/VISK3.htm>. Součástí dotace je také detailní popis hardwaru a softwaru, který musí váš počítač obsahovat. S touto záležitostí je vhodné se obrátit na správce AKIS, který nejčastěji působí pod příslušnou krajskou nebo okresní knihovnou. Důležité je dotaci se všemi náležitostmi podat do stanoveného termínu.

Pokud jste byli úspěšní a dotaci získali, můžete začít realizovat samotný projekt. Pro provoz AKIS budete potřebovat počítač se čtečkou a specializovaný knihovnický program. Samotný nákup počítače už si musíte zajistit sami. Nejjednodušší je oslovit specializovanou firmu s konkrétní poptávkou. K tomu velmi dobře poslouží část dotace, ve které je detailně popsán požadovaný hardware a software. Taková firma vám počítač s příslušnými parametry sestaví na míru. Výhodné může být i oslovení dodavatele spolupracujícího dlouhodobě s vaší obcí, zde pak obvykle bývá možnost různých slev a výhodných nabídek. Co se týká programu, ten má obvykle několik verzí v závislosti na tom, kolik spravuje svazků. Pokud se

vaše knihovna pohybuje na hranici určitého rozmezí, zvolte raději verzi s vyšší kapacitou. Jakmile by totiž počet svazků ve vaší knihovně přesáhl daný limit, bylo by potřeba zakoupit nový program. Jeho pořízení je však finančně náročné.

V dalším okamžiku je nutná pomoc správce AKIS, který program nainstaluje a nastaví. Do této činnosti se nepouštějte v žádném případě sami. V první fázi by vás měl správce obeznámit se základními funkcemi programu, které budete potřebovat. Důležité je počáteční nastavení výpůjčního programu správcem. Vy, jako knihovník, máte pouze omezený přístup k některým funkcím. Proto je vhodné vyřešit co nejvíce problémů teď, pozdější změny se obvykle řeší složitěji, nejčastěji telefonicky nebo e-mailem. Proto si nechte všechno důkladně vysvětlit, nestyďte se zeptat, pokud něčemu nerozumíte. I když si v této oblasti věříte, raději si zapište postupy (např. jak zaregistrovat nového čtenáře). Přestože se vám to může zdát lehké, pokud něco delší dobu nepoužíváte, je přirozené, že postup zapomenete.

Základní funkce, které byste měli znát:

- registrace čtenářů a uživatelů,
- půjčování a vracení dokumentů,
- tisk (výpůjček, čárových kódů, průkazů čtenáře),
- prolongace, poplatky, pokuty,
- statistický deník knihovny.

DOKUMENTY

Půjčování a vracení dokumentů probíhá pomocí čtečky a čárových kódů, jimiž je potřeba opatřit celý knihovní fond. Každá kniha má unikátní čárový kód. Zároveň systém vede evidenci všech výpůjček, takže je nemusíte pracně počítat.

ČASOPISY/BROŽURY

Na rozdíl od knih je u časopisů a brožur výhodné vytvoření hromadného čárového kódu (ten si vytisknete a nalepíte třeba na pracovní stůl). Nemusíte tak registrovat každý titul periodika zvlášť, navíc vám odpadne neustálá aktualizace svazků (u některých periodik má každý ročník jiný čárový kód). Nevýhodou může být, že čtenář ani knihovník nemá přehled o tom, jaké konkrétní tituly má čtenář zapůjčeny, má pouze informace o počtu.

POPLATKY/POKUTY

Je zcela na vás, jaký systém si v této záležitosti zavedete. Některé knihovny například nevybírají registrační poplatky, jiné neudělují pokuty. V menších knihovnách se většinou pokuty vybírají jen v krajních případech. Pokud znáte většinu svých čtenářů osobně nebo na ně máte platné kontakty, domluva obvykle bývá bezproblémová, aniž byste museli kohokoliv penalizovat.

PRŮKAZY

Zavedení průkazů záleží také na vás. Jejich výhoda pro vás spočívá v tom, že pomocí kódu naleznete daného čtenáře během chvilky, zatímco abecední vyhledávání může být někdy zdlouhavější. Samozřejmě to závisí na počtu registrovaných osob. Pro čtenáře je vlastnictví průkazu výhodné v tom, že pod čárovým kódem na průkazu je uvedeno číslo čtenáře, kterým se přihlašuje do svého on-line čtenářského účtu. Je užitečné opatřit zadní stranu průkazu dalšími informacemi, jako je půjčovní doba, kontakt (e-mail, adresa webu).

ON-LINE SLUŽBY

Velkou výhodou pro čtenáře je on-line katalog, který nabízí mnoho funkcí. Bývá nejčastěji umístěn na webové stránce knihovny. Čtenáři ocení především možnost hledání ve fondu, aniž by museli jít přímo do knihovny. Jako využívaná funkce se jeví i možnost rezervace dokumentů, kterou uplatní čtenáři především u žádaných novinek. Výhodou je i čtenářské konto, čtenář tak má kompletní přehled svých výpůjček.

WEB/LETÁKY

Aby byl proces automatizace co nejpřirozenější a neefektivnější, vaší povinností jako knihovníka je zajistit čtenářům a uživatelům knihovny co možná nejvíce informací o novém způsobu fungování knihovny. Osvědčenou formou je rozdávání informačních letáků obsahujících krátký souhrn všech nových funkcí a pravidel souvisejících s automatizací. Tyto informace je vhodné umístit i na webové stránky v blízkosti vstupu do on-line katalogu.

Nevýhodou může být, jak už tomu bývá u všech počítačových systémů, občasná poruchovost nebo nefunkčnost týkající se především on-line služeb. V této situaci je na místě

okamžitě kontaktovat správce AKIS, který se bude daným problémem co nejdříve zabývat. V každém případě však výhody převažují. A pokud překonáte počáteční těžkosti při zavádění systému, odměnou vám bude nejenom zjednodušení práce, ale i modernizace služeb, což zajistí ocenění i uživatelé vaší knihovny.

TÁŇA URBANÍKOVÁ > knihovna.bohuslavice@email.cz

A JAK TO BYLO U NÁS?

Obecní knihovna v Benešově nad Černou

„Brzy po osvobození byla v Benešově nad Černou otevřena knihovna. Zpočátku měla název *Obecní knihovna*, později *Místní lidová knihovna* a od roku 1970 *Středisková knihovna* vedená profesionálním pracovníkem v plném pracovním úvazku. Prvním knihovníkem byl učitel Jaroslav Sýkora.

Od roku 1970 plní knihovna funkci střediska knihovnických služeb pro přidružené knihovny Klení, Pohorská Ves, Ličov, Černé Údolí. Podle záznamů z té doby docházelo do knihovny 260 čtenářů, z toho 224 dětí do 15 let, vypůjčeno bylo 4946 knih a knihovní fond obsahoval 4378 svazků. V září 1972 nastupuje do funkce knihovnice Marie Augustinová († 26. 1. 2010), absolventka Střední zemědělské školy, obor ekonomika zemědělství. Odborné vzdělání pro práci knihovníka ukončené maturitou získala M. Augustinová dálkovým studiem na Střední knihovnické škole v Praze v roce 1977...

V září roku 1998 byla knihovna již posedmé přestěhována, tentokrát do nově zrekonstruovaného domu č.p. 125 na náměstí. Po přestěhování byl rozšířen počet výpůjčních dnů a hodin pro veřejnost.“

Tolik citace z doložitelných pramenů, týkajících se historie Obecní knihovny v Benešově nad Černou, a teď trochu současnosti.

Internetizace knihovny začala v roce 2001 zakoupením počítačových sestav a připojením k internetu. Postupně byl do počítače vkládán knižní fond a lístkový katalog nahradil katalog elektronický. Výpůjční systém LANius byl spuštěn 10. 1. 2004. Byl používán do května roku 2008, kdy byl nahrazen systémem Clavius.

Nový program, který se příliš neliší od toho předcházejícího, pokud jde o výpůjčky, je složitější ve funkci vkládání do katalogu. Ale i tady přišlo zjednodušení v podobě sdílené katalogizace – tedy zápisů přispívajících knihoven poskytnutých pro použití či případnou úpravu ostatním knihovníkům. Pokud si ovšem vyberete z nabídky katalogizačních listků ten, který potřebujete. Stačí zápis titulu s jiným rokem vydání a můžete opravovat. Jiný počet stran, ISBN, obálka, zkratka údaje jsou jiné.

O rok později, tedy v květnu 2009, byl spuštěn na webových stránkách knihovny on-line katalog pro veřejnost. Pro většinu návštěvníků knihovny je však stále ještě pohodlnější přijít do knihovny s názvy knih nebo se jménem autora napsaným na lístečku a ptát se: „Máte tuto knihu?“. Snažím se sice při každé vhodné příležitosti upozorňovat na výhody katalogu (přístupnost, možnost rezervace, nahlížení do čtenářského konta), ale jako každá novinka bude i tato potřebovat nějaký čas, než bude plně využívána.

Doplním snad jen několik statistických údajů pro porovnání s údaji z roku 1970. Ke konci roku 2009 měla knihovna 154 registrovaných čtenářů z toho 41 čtenářů do 15 let a knihovní fond obsahoval 17 807 svazků.

RŮŽENA LEPŠOVÁ > knihovna@benesovnc.cz

Obecní knihovna Čerčany

Do knihovny jsem nastoupila koncem roku 1999 a brzy bylo jasné, že knihovna v poměrně větší obci (Čerčany mají asi 2600 obyvatel) nevystačí jenom s obálkovým systémem. Bylo třeba pořídit počítač a knihovnický program.

Začátky nebyly úplně jednoduché. Nejdříve jsme dostali starší počítač z obecního úřadu a prostředky na zakoupení dvou základních modulů knihovnického programu LANius. Po absolvování školení v Táboře, kde firma LANius sídlí, jsem mohla začít s katalogizací. V roce 2000 měla knihovna 16 664 knihovních jednotek. Výhodou byla možnost přebírání záznamů dříve vyšlých knih z databáze Městské knihovny v Benešově. Zároveň s katalogizací jsem i vyřazovala zastaralé tituly, kterých bylo v knihovně opravdu hodně – během deseti let bylo vyřazeno více než šest tisíc svazků. A pro-

tože vyřazování knih je spojeno, jak jistě každá knihovnice ví, s nejméně oblíbenou činností v našem povolání – přípravou knih určených k likvidaci, postupovala práce poměrně pomalu. Knihovna byla otevřena čtyři dny v týdnu a bylo třeba také zpracovávat nové přírůstky. V roce 2004 byl tedy na výpomoc přijat pracovník placený Úřadem práce v Benešově. Jeho úkolem bylo psát úbytkové seznamy. Řešení nebylo úplně šťastné, docházelo k zneužívání počítače a tiskárny, navíc seznamy byly plné chyb. Optimální nebylo ani přijetí nového pracovníka o rok později – jeho původně čtyřhodinová pracovní doba se zkrátila asi na hodiny dvě. Zbývající čas strávil „pomocník“ kouřením a pojidáním snídaní, svačin a obědů (?). Také s tímto pracovníkem jsem se tedy musela rozloučit. Dále jsem už raději pokračovala ve veškerých pracích spojených s katalogizací sama.

Konečně byly v srpnu roku 2007 do počítače uloženy veškeré údaje týkající se knihovního fondu a po absolvování jednodenního školení v Táboře bylo možné začít s půjčováním. Velikou výhodou, kromě přehledu o jednotlivých titulech, byla možnost rezervace, vyhledávání a upomínání prostřednictvím počítače. Práce knihovnice byla rázem mnohem jednodušší a efektivnější. Na ukládání fondu do počítače navázala v prosinci roku 2007 revize. V této době jsme měli zakoupené do knihovny i další moduly (včetně revizního). Finance získala knihovna z grantu ministerstva kultury. Revize probíhala ve spolupráci s kolegyněmi z informačního centra, které od roku 2001 také spadá pod knihovnu.

Po nějakém čase však bylo jasné, že pokrok míří nezadržitelně kupředu. Program LANius, stejně tak, jako postarší počítač, se kterým jsem pracovala, přestával dostačovat čtenářským i svým potřebám. Bylo nutné získat další finanční prostředky na koupi nového a výkonnějšího počítače a především na zakoupení knihovnického programu. Program Clavius byl vyvinut stejnou firmou jako LANius, umožňuje však daleko širší využití, a tím další zjednodušení práce. Věděli jsme, že po jeho zakoupení by bylo možné přejímat záznamy o dokumentech ze Souborného katalogu ČR prostřednictvím internetu, umožňoval by umístění on-line katalogu na internet a spolu s tím i rezervaci

a prodlužování dokumentů přes webové stránky knihovny. Vypracovali jsme proto žádost o grant a v roce 2009 jsme získali dotaci ministerstva kultury (z programu VISK) a Středočeského kraje na zakoupení počítačů i programu Clavius. Od srpna loňského roku již Clavius ke spokojenosti nás všech funguje.

HELENA RATAJOVÁ > knihovna@cercany.cz

Knihovna obce Rudimov

Rudimov je maličká obec (cca 250 obyvatel) ležící přibližně šest kilometrů na východ od lázeňského města Luhačovice. Naše malá obecní knihovna má sice pouze 40 čtenářů, ale některé velmi zvládnuté dotazy mě donutily přemýšlet o tom, jak rychle vyhledat, zda tu či onu knihu v knihovně máme a jestli není právě vypůjčená. Tak jsem začala pátrat, jak bychom mohli získat potřebné vybavení i bez statistické investice zřizovatele knihovny (tedy Obecního úřadu Rudimov). Díky moudrým radám profesionální knihovny ve Slavičíně jsme se spolu se zástupci obce postupně zapojili do dvou projektů spolufinancovaných Evropskou unií, Ministerstvem pro místní rozvoj ČR a Ministerstvem kultury ČR.

V roce 2006 jsme díky dotacím z projektu *Zřízení míst s veřejně přístupným internetem v obcích Zlínského kraje* (projekt byl spolufinancován EU /ERDF/ a ČR /MMR/) pro knihovnu získali dva počítače se základním vybavením, černobílou laserovou tiskárnu a čtečku čárových kódů. Hardwarové vybavení a instalaci PC zajišťovala firma podle smluvních podmínek dotace.

Stále nám však ještě scházely software, který by s tímto vybavením komunikoval. V té době dostupné knihovnické programy stály statisíce korun, což byla pro malou knihovnu naprosto neakceptovatelná investice (pro srovnání tehdejší náklady na nákup knih byly asi 5000 Kč ročně). Naštěstí jsme hned v následujícím roce získali díky projektu VISK 3 plně hrazený software KPwinSQL. Je to moderní knihovnický software umožňující jak evidenci výpůjček knih a na to navazující statistiky, tak i nahlížení do katalogu knihovny přes internet.

A tak koncem roku 2007 začal můj pravidelný „boj“ s technikou. Patřím k mladším roč-

níkům, tudíž mi práce s počítačem nečiní problém, ale uživatelské rozhraní *windows* a *office* je podstatně jednodušší než programátorský jazyk, kterým při nastavování různých „drobnůstek“ mluví tento prográmek. Naštěstí máme v rámci regionálních služeb zajištěnu pomoc v Krajské knihovně ve Zlíně. Tato pomoc se jmenuje pan Janoš. Osobně jsme se viděli snad jenom jednou, ale přes internet spolu velmi živě komunikujeme. Mé dotěrné e-maily mu přichází minimálně jednou za měsíc, ale většinou je to častěji. Je úžasné mít po ruce někoho, kdo problému rozumí a dokáže i na dálku pomoci. S tou dálkou to myslím vážně, zatímco si pan Janoš pohodlně sedí ve své kanceláři více než 30 km od nás, v knihovně se na počítači jeho prostřednictvím „dějí věci“. Na obrazovce se čile pracuje a já s údivem přihlížím. Občas ovšem potřebuje mou pomoc. Není to nic programátorského ani jinak světoborného, většinou si vystačí se zapnutím PC v předem dohodnutou dobu, ale i tak si najednou připadám jako důležitý článek fungujícího řetězce.

I přes všechny obtíže, se kterými se každý z nás „automatizovaných“ knihovníků občas setkává, mohu „spoluprací“ s PC všem vřele

doporučit. Nejsme chodící seznamy, abychom si pamatovali názvy všech knih, které v knihovně máme (skláním hlavu před těmi, kteří si je takto pamatují), a tento chytrý pomocník je vždy po ruce. Také nákup nových knih se velice zjednoduší, během pár vteřin zjistíte, zda tuto „novinku“, která už je x-tým vydáním známého bestselleru, již v knihovně máte, tudíž by byla marnivost pořizovat si ji ještě jednou, nebo zda je to kniha, kterou už dlouho postrádáte.

Setkali jsme se už také s tzv. virtuálními návštěvníky. Čtenáři brouzdající po internetu zabloudí až do našeho katalogu, kde si sami a velmi rychle zjistí, jestli tu či onu knihu máme a mohou si ji ihned on-line rezervovat. A v neposlední řadě je to pomoc také se statistikami, kterých je, jak bych tak řekla, stále více a více. Teď si jenom v počítači navolím, za jaké období chci statistiku získat a za chvilíčku mám ucelená data bez toho, aniž bych musela sáhodlouze něco počítat.

Tímto článkem bych chtěla poděkovat nejenom všem výše zmíněným, ale také všem našim čtenářům, protože bez nich by to celé nemělo smysl.

LUDMILA POLÁČKOVÁ > knihovna.rudimov@centrum.cz

Anketa hodnotících komisařů v krajském kole soutěže Vesnice roku

KNIHOVNÁM V MALÝCH OBCÍCH

SPOLEČNÉ OTÁZKY:

1. Můj vztah k venkovu...
2. Jak má (podle mého názoru a mých zkušeností) vypadat „správná venkovská knihovna“ – co tam nesmí chybět?
3. Mé zkušenosti se soutěží Vesnice roku – co se mi líbí, co mne inspiruje a co mi naopak vadí či dokonce chybí?

Jméno: JAROSLAVA STARCOVÁ
Profese (funkce): krajská metodička
Knihovna: Krajská vědecká knihovna v Liberci
Kraj: Liberecký

Jak dlouho působím ve funkci komisaře: 3 roky

1. Život na vesnici mi je blízký, prožila jsem tam dětství. Hned mé první zaměstnání mě zavedlo do metodického oddělení Okresní knihovny v Benešově a druhé v Krajské vědecké knihovně v Liberci do okresní metodiky na Liberecku, kde jsem se obecním knihovnám věnovala donedávna. Za téměř 35 let práce jsem si ke knihovníkům obecních knihoven vytvořila blízký vztah.

2. V první řadě by tam podle mého názoru neměl chybět zapálený a schopný knihovník. A také starosta a zastupitelstvo, které chápe, že kromě dobrých materiálních podmínek k životu – kvalitních silnic, čistíren odpadních vod a mnoha jiných věcí

je již od dětství potřeba rozvíjet vedle kultury těla také kulturu ducha a že knihovna může být místem, kde mohou občané získat nejen informace, knihy pro zábavu i ke studiu, přístup k internetu a pomoc při práci s ním, ale také místem (často jediným kromě restaurace), kde se mohou lidé scházet. Když se tyto dvě podmínky sejdou, určitě v knihovně nebude chybět:

- technické vybavení, které dovoluje poskytovat občanům kvalitní služby,
- příjemné, hezké vybavené prostředí, kde se mezi knihami mohou setkávat lidé různých generací a zájmů – děti, senioři, maminky..., kde si mohou číst, povídat, ale také třeba tvořit,
- webová stránka knihovny – i té nejmenší (podmínky, aby si ji knihovny mohly samy naplňovat, jsou vytvořeny v podobě snadno ovladatelných šablon webů knihoven),
- otevírací doba delší než 1–2 hodiny týdně.

3. Členkou komise soutěže Vesnice roku jsem tři roky. Je to skvělá příležitost poznat život obcí z jiného pohledu než našeho knihovnického, setkat se s novými zajímavými lidmi, často mimořádně obětavými a zapálenými pro svou práci. Návštěvy jednotlivých knihoven jsou inspirací pro mou práci metodika – vidím, co knihovníci – lidé různých profesí – od nás profesionálů potřebují poradit, pomoci, kde máme v realizaci našich regionálních funkcí rezervy a na co bychom se měli zaměřit. Každý rok jsem měla možnost se přesvědčit, že život na vesnici, kde všichni táhnou za jeden provaz, může být daleko zajímavější a pestřejší než v anonymním prostředí města.

Jméno: VĚRA ŠKRAŇKOVÁ
Profese (funkce): dlouhá léta metodička a i teď mám na starosti regionální funkce v knihovně
Knihovna: Městská knihovna Náchod, o.p.s.

Kraj: Královéhradecký

Jak dlouho působím ve funkci komisaře: od roku 2001

Foto archiv respondentů

1. S venkovem jsem spjata dvěma způsoby. Pracovně – jezdím po vesnických knihovnách již mnoho let – a ve svém volném čase, kdy se uchyluji ke svému koníčku – turistice, lyžování a v posledních dvaceti letech také skautování. Byli jsme s dětmi již v mnoha obcích, poblíž kterých jsme měli tábor, a vždy jsme se setkali se vstřícným jednáním ze strany místních.

2. Ve správné venkovské knihovně nesmí chybět „správný venkovský knihovník“. Takový, co si přijde vybrat knihy z výměnného souboru a už přesně ví, co komu půjčí, až si knihy přiveze do knihovny. A protože v současné době už jen výpůjčníinnost nestačí, tak vymýšlí další aktivity. V našem kraji se setkáváme s knihovnicí, kteří spolupracují se školou na projektovém vyučování, vedou čtenářské kroužky, připravují pro děti výtvarné dílny, ale dokáží i přimět dospělé občany, aby se podíleli na přípravě vánoční nebo velikonoční výstavy a předvedli svůj um, ať výtvarný či kulinářský. Oprašují místní pověsti, podnikají za nimi i za historií obce výpravy s dětmi i s dospělými. Někteří už využívají i webové stránky a zadávají tam dětem různé soutěžní úkoly. Spolupracují na přípravě propagačních materiálů a dokazují, že jsou opravdu informačním centrem obce.

3. Soutěž Vesnice roku mi velice rozšířila obzor. Začala jsem vidět knihovny v souvislostech s ostatním děním v obci. A že se toho v soutěžících obcích děje skutečně hodně! Nejsilnější pocit z této soutěže je pozitivní pohled na svět. V době, kdy se ve sdělovacích prostředcích objevují více či méně negativní zprávy, tady je vidět, že jsou ještě na světě lidé, kterým jde o dobrou věc. Šikovní starostové se vzájemně inspirují, berou i připomínky od komisařů a v dalších letech je vidět výsledek. Na kulturu se také nezapomíná. Hraje se ochotnické divadlo (ve stodole, v hospodě...), pro děti se připravují dětské dny, loučení s prázdninami. Víc než ve městě se ctí lidové tradice. Dokumentace o tom je pečlivě vedena. Některé kroniky by stálo za to vydat knižně. Nejcennější však je setkávání s lidmi. A tak bych mohla v superlativech pokračovat.

Anketu připravila **DANIELA WIMMEROVÁ**
> Wimmerova.D@seznam.cz

Knížka pro prvňáčka – kniha, kterou nikde nekoupíte

V květnových dnech vyvrcholil druhý ročník projektu *Už jsem čtenář – Kniška pro prvňáčka*.

Prvního ročníku projektu, který podporuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, se zúčastnilo 9000 žáků prvních tříd. Ohlas akce byl velký, a tak se do druhého ročníku přihlásilo prostřednictvím škol nebo dětských oddělení veřejných knihoven 12 500 letošních prvňáčků z celé republiky. Čím je projekt zajímavý?

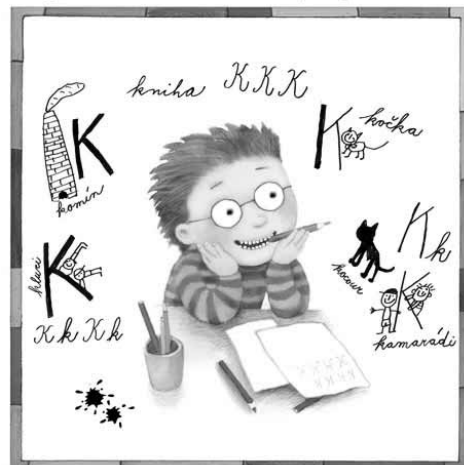
Léta, dokonce desetiletí, posloucháme a čteme sklíčoví informace o tom, jak děti nečtou a jak je to stále jen horší a horší. Dosud nikdo objektivně nezhodnotil, jak to skutečně je a jak je možné, že se tento fakt, který se táhne jak ona příslovečná červená nit dějinami školství a do určité míry i knihovnictví, neprojevuje ve vzdělanostním úpadku dalších a dalších generací.

Ani řešitel tohoto projektu, kterým je Ústav pro informace ve vzdělávání – pracoviště Národní pedagogická knihovna Komenského, si nekladl za cíl tento problém vyřešit. Náš záměr byl odlišný.

Chtěli jsme upozornit na nezastupitelnou úlohu četby ve vývoji osobnosti dítěte od prvního roku školní docházky. Málo hlasitě se zdůrazňuje, že od toho, jak rychle se dítě naučí číst texty a porozumět jim, se odvíjí jeho školní úspěšnost, či neúspěšnost, která má význam i pro další uplatnění v životě. Dětem je třeba neustále zdůrazňovat, že čtení je jedna z nejdůležitějších, ne-li přímo nejdůležitější dovednost, kterou se v nižších ročnících základní školy můžou naučit. Dospělí se musí pokusit dítěti vštípit, že číst je naprosto normální, zrovna tak jako naučit se získávat informace ze všech v současnosti dostupných zdrojů. Kniška už bude sice navždy jen jedním z informačních médií a informace se budou čerpat stále z většího množství dalších, ale základem ještě dlouho bude dobrá technika čtení, bez které informaci „nevydolujeme“ z žádného média. A o tom všem je projekt *Už jsem čtenář – Kniška pro prvňáčka*.

Dospělí, kteří prvňáčky do projektu přihlašují, mají za úkol celý první školní rok s dětmi v oblasti četby nadstandardně pracovat. Pokud děti přihlašují učitelé,

Už jsem čtenář – kniška pro prvňáčka

Ilustrace Vlasty Baránkové

navštěvují s nimi kulturní instituce v místě bydliště, ať už se jedná o knihovny, muzea nebo divadla a seznamují děti s jejich činností, pořádají besedy s autory nebo ilustrátory, společná čtení dětí s dospělými, dramatizace textů a organizují další velmi pestré akce směřující k probuzení zájmu dětí o knižky. Dětská oddělení veřejných knihoven mají již léta propracované způsoby, jak děti přes návštěvu knihovny ke knížkám přivést. Není se tedy čemu divit, že právě tyto knihovny se okamžitě do projektu ve velkém měřítku přihlásily. V řadě případů se však díky němu také prohloubila spolupráce škol a knihoven a zapojili se do ní ve větší míře už žáci prvních tříd.

Projekt probíhá od listopadu do konce května. Všichni, kdo prvňáčky do projektu přihlásili, musí zaslat svá vyhodnocení s uvedením uskutečněných akcí do konce dubna s výhledem na ty plánované ještě do konce školního roku. Úspěšní prvňáčci dostanou jako projev uznání za svou účast knižku. A není to knižka ledajaká. Jedná se o původní českou novinku, která byla vytvořena přímo pro projekt a není v běžné knihkupecké síti, takže se nedá za peníze koupit. Organizátoři si velmi váží toho, že s nimi od počátku byli ochotni spolupracovat přední současní tvůrci české dětské knihy, jejichž jména

skýtají záruku kvalitního titulu. Pro první ročník projektu napsala příběh *Okno do komína* Ivona Březinová a ilustracemi jej doplnila Vlasta Baránková. Letošní prvňáčci dostanou knižku Jiřího Kahouna *Legrační dům* s ilustracemi Jiřího Fixla.

Předávání knížek prvňáčkům se koná se vši důstojností v průběhu června. V některých knihovnách je předávání knih spojeno s pasováním prvňáčků na čtenáře nebo s obdobnými slavnostními akcemi. V loňském roce se knižky předávaly například na hradech a zámcích, v kláštřech, na lodích na obecních úřadech. Knižky dětem předávali zastupitelé obcí, spisovatelé, ilustrátoři nebo herci. Slavnostního aktu se často s prvňáčky účastnili i dojatí rodiče a prarodiče. Předávalo se v Praze, Brně, Plzni, Olomouci, Liberci, Ostravě a dalších velkých městech, zrovna tak jako ve Štítném nad Vláří, Práskovicích, Komorní Lhotce a v mnoha jiných malých ob-

cích republiky. Pro vybrané školy z Prahy a blízkého okolí je určeno předávání v zrcadlovém sále Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR za přítomnosti autora, ilustrátora a významných pracovníků ministerstva.

Letos zavedli organizátoři pokusně novinku: pro děti z Moravy, pro něž je Praha přece jen dost vzdálená a cesta by pro ně byla náročná, bylo skutečně rovnocenné předávání knížek prvňáčkům v Knihovně Jiřího Mahena v Brně, kam přijeli vedle organizátorů i Jiří Kahoun a Jiří Fixl.

První dva ročníky akce jsou tedy na světě a chystá se pomalu třetí. Projekt byl oceněn Zlatou stuhou 2009 za nakladatelský počín, což organizátoři velmi těší. Ještě více je však těší podpora ministerstva a především velký zájem dospělých, kteří se začínajícími čtenáři pracují.

IVANA HUTAŘOVÁ > hutarova@npkk.cz

V Liberci se konala konference o významu poezie v životě dítěte

Jako doprovodná akce 8. ročníku Veletrhu dětské knihy v Liberci, který probíhal 14. a 15. dubna 2010, se ke 100. výročí narození Františka Hrubína konala konference *Současnost literatury pro děti a mládež, jejíž téma bylo Význam poezie v životě dítěte*.

V letošním roce se s uspořádáním Veletrhu dětské knihy v Liberci dlouho váhalo. Na jeho realizaci získalo Sdružení pro veletrhy dětské knihy pouze zlomek finančních prostředků ve srovnání s lety minulými, proto rozhodování nebylo jednoduché. Nakonec snaha cyklus veletrhů nepřerušit zvítězila. Pořádal se velmi úsporný ročník. Ozelet se musela chloubka veletrhu – pavilon „I“ – a také vydání osmé veletržní knihy. Přesto byl dětem poskytnut prostor pro činnosti spojené s knihami a možnost setkat se s autory. Po skončení veletrhu byli pořadatelé přesvědčeni, že jejich rozhodnutí mělo smysl a prohlídka veletrhu přinesla radost mnoha návštěvníkům.

Krajská vědecká knihovna v Liberci mohla u příležitosti konání veletrhu uspořádat již po-

osmé konferenci. Na organizaci opět spolupracovala s Katedrou českého jazyka a literatury Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické Technické univerzity v Liberci. Se žádostí o vystoupení byli osloveni knihovníci, vědci, autoři dětské poezie, pedagogové, dětský psycholog, zástupce nakladatelství, studenti a všichni ti, které spojuje společné téma – poezie pro děti a mládež.

Dvoudenní konferenci odstartovaly příspěvky vystupujících za knihovnickou sekci. Přednášející rozprostřeli téma v celé jeho šíři a v mnoha podobách. Představili poezii pro děti a mládež v mluveném slově, v divadelním a dramatickém zpracování, zazněly zkušenosti tvůrce učebnic, autorů knih. Význam poezie ve výchově a v životě dítěte již od útlého věku, konkrétní dopady a vliv vyzdvihl známý dětský psycholog PhDr. Václav Mertin. Několik příspěvků bylo věnováno významu Hrubínovy tvorby. Účastníci rovněž zhlédli i praktické ukázky práce s dětmi. Prvním dnem jednání provázela PhDr. Dana Kroulíková, ředitelka Městské knihovny v České Lípě.

Několik vhladů do obsahu příspěvků

Dítě, učení a recepce poezie – v úvodu konference se Václav Mertin zamyslel nad kontextem, ve kterém se rozvíjí a naplňuje nemravnost současné společnosti. Poukázal na význam učení, osvojování poznatků a mechanismy, kterými se jakékoli učení realizuje. Připomněl roli opakování, častého použití znalostí v praxi i jejich osobního významu a smysluplnosti pro jedince. Naznačil možné využití i přínos poezie pro kultivaci osobnosti právě v souvislostech s uvedenými principy učení.

Jak s poezií na děti se jmenoval příspěvek PhDr. Radka Malého, v němž se zabýval možnostmi a úskalími spjatými s otázkou, jak na děti působit poezií v čítankách pro první stupeň ZŠ a nakolik jsou tyto cesty inspirující pro vlastní autorskou tvorbu.

Může poezie změnit svět? Čím je poezie v očích dětí a co poezie na světě může? To byly otázky, na které odpovídala Mgr. Helena Šlesingerová. Je to otázka víry? A je rozdíl ve „víře“ mezi dospělým a dítětem? Z malého šetření mezi plzeňskými čtenáři vyplynulo statisticky nevýznamné, ale zajímavé zjištění. Dospělí v poezii buď vůbec nevěří, anebo o ní nepochybují. Děti od třetí po devátou třídu překvapily: Slovo *poezie* už slyšely, ale většinou nevěděly, co přesně znamená. Poezie podle nich *něco* literárního je. Něco neurčitěho – *hezkeho, zajímavého*, jako *vzduch*, jako *mlha*... Kdyby měly víc zkušeností, klidně by přitom mohly být básníky.

PhDr. Jana Čeňková hovořila o **Františku Hrubínovi**, jeho počátcích tvorby pro děti a redigování časopisů *Malý čtenář* a *Mateřídouška*. V *Malém čtenáři*, ilustrovaném magazínu pro mládež, se objevovaly první Hrubínovy verše a prozaické texty (1940–1941). Podrobně referovala o redigování a tvorbě Františka Hrubína v časopise *Mateřídouška* (1945–1949), z něhož čerpala několik básní do nově koncipovaného výboru *Říkadla na celý den a taky navečer* (Meander, 2007). Zmínila se také o luštění pseudonymů, které si Hrubín vymýšlel a v *Mateřídoušce* používal, a o jeho rozsáhlé korespondenci, která tuto činnost doprovázela (Kamil Lhoták, Jiří Trnka, Vladimír Holan aj.).

Ing. Ludmila Kořenářová se ve svém příspěvku s názvem **Vliv poezie na výchovu dítěte** z pozice šéfredaktorky nakladatelství Fortuna

zaměřila na sledování množství básní zařazených v učebnicích. Při porovnání deseti učebnic čtení pro prvňáčky a pěti učebnic pro deváté třídy dospěla k radostnému zjištění – téměř ve všech čítankách tvoří poezie zhruba polovinu ukázek. Nakladatelé a autoři čítanek dělají pro šíření poezie, co mohou. Ve svém vystoupení poslala výzvu učitelům, případně tvůrcům učebnic ostatních předmětů, aby zařazovali básně jako motivační prvek na úvod některých témat.

Prof. Jiří Janáček v rámci příspěvku **15 let Klubu začínajících tvůrců při KVK Liberec** pohovořil o smyslu Klubu, který vznikl, aby přilákal a soustředil ty, kdož se zabývají tvůrčím psaním, a to od základní až po vysokou školu. Podnětem pro založení literárního klubu byla především soutěž *Máj – měsíc poezie*, která poprvé proběhla v roce 1993; práce Klubu začínajících tvůrců na ni navázala v roce 1995. V závěru příspěvku zmínil talentované členy Klubu a jejich vývoj. Jeden z nich – Lukáš Trněný, student Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, který dlouhá léta Literární klub při KVK v Liberci navštěvoval, zahrál na kytaru a zazpíval několik svých autorských písní.

O tom, jak sestavoval svůj *Tyglík české poezie pro děti 20. století*, přednášel PhDr. Petr Šrámek, Ph.D. Zmínil, že *Nebe Peklo Ráj* je antologie, jež si klade za cíl nabídnout dětskému čtenáři jedinečný zážitek ze setkání s poezií.

Eva Kordová z Městské knihovny A. Marka v Turnově si připravila ukázkou práce s dětmi v hodině výchovy ke čtenářství na téma **Barevné básničky**. Jarmila Enochová s loutkovým divadlem Rolníčka ji doplnila ukázkami dramatisace veršované loutkové pohádky Františka Hrubína *Kuřátko a obilí* a *Malá pohádka o řepě*.

První den konference zakončily představením všech sedmi titulů „veletržních knížek“ psaných na námět dětských autorů básní Mgr. Iva Vykypělová a Ing. Iva Ouhrabková v příspěvku **Knihohrátky**.

Stručně z příspěvků druhého dne

Druhý den konference byl věnován pedagogickým a literárněvědným vystoupením, uváděla jej Mgr. Jarmila Sulovská z Technické univerzity v Liberci.

Doc. PaedDr. Jaroslav Toman, CSc., z Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích předložil **Aktuální profil české poezie pro děti (básnická tvorba 21. století)**. Autor analytické a interpretační studie kriticky reflektoval původní, umělecky hodnotnou poezii uplynulého desetiletí určenou dětem mladšího školního věku i verše pro dospívající.

Mgr. Milan Polák, Ph.D., z Univerzity Palackého v Olomouci – autor příspěvku **Nebe, peklo, ráj aneb Namažeme školu špekem** – se zaměřil na dva výbory z poezie, jež se neliší pouze svým původem, ale také zaměřením, účelem i uměleckou hodnotou.

Ve vystoupení **Lidová říkadla v současných knižních souborech** se Mgr. Olga Kubeczková, Ph.D., zamýšlela nad obsahem a funkcí souborů lidových říkadel v recepci předčtenářů a nad tím, podle jakých kritérií je hodnotit.

Referát **Děti a poezie** pojednával o postavení poezie v současné literatuře pro děti a mládež. Mgr. Petra Bubeníčková z Univerzity v Hradci Králové se zabývala i problematikou podpory četby poezie v prostředí české školy.

V rámci příspěvku **Olomoucké básnické prvotiny** informovala doc. PhDr. Vlasta Řeřichová, CSc., z Univerzity Palackého v Olomouci o literární soutěži **Prvotiny**, kterou od roku 1989 vyhlašuje Knihovna města Olomouce, a komentovala básnickou tvorbu dětí soutěžících v kategorii do 15 let.

Poezie navzdory osudu byl příspěvek Mgr. Jany Sladové, Ph.D., z Univerzity Palackého v Olomouci. Zamýšlela se v něm nad úlohou spontánního dětského poetického projevu v mezním období života dítěte. Pozornost věnovala poezii psané dětmi a pro děti v období 2. světové války, a to s konkrétním zaměřením na literární aktivity židovských dětí.

Příspěvek PhDr. Kateřiny Homolové z Ostravské univerzity s názvem **Dospívání jedna báseň** se zabýval českou poezií pro apoetický věk, publikovanou od 80. let 20. století, se snahou zhodnotit její umělecké a recepční kvality.

V přednášce **Deset francouzských autorů poezie pro děti a mládež** byli představeni někteří francouzsky píšící autoři poezie z přelomu 20. a 21. století, kteří nejsou v českém prostředí známi. Mgr. Ivana Rumpelová z Univerzity Palackého v Olomouci prezentovala také překlady vybraných básní.

Konference pokračovala příspěvkem **Poezie trochu jinak**. Mgr. Jarmila Sulovská z Technické univerzity v Liberci se zamýšlela nad tím, proč se učitelé snaží vyhýbat práci s poezií. Nastínila možnosti, jak ve škole s poezií pracovat tak, aby žáky zaujala. Pásmo přednášek zpestřilo vystoupení pedagogů a studentů z kateder cizích jazyků Přírodovědně-humanitní a pedagogické fakulty Technické univerzity v Liberci s názvem **Poezie nezná hranic**.

Ve čtvrteční podvečer mohli být účastníci konference přítomni slavnostního vyhlášení nominací **Zlatá stuha**, ocenění za nejlepší dětskou knihu roku 2009, které proběhlo na liberecké radnici za účasti primátora města Liberce Ing. Jiřího Kittnera. Program konference byl doplněn fakultativní návštěvou Veletrhu dětské knihy, kam se v letošním roce přihlásil rekordní počet nakladatelství.

Příprava konference byla náročná, stejně tak i zajištění jejího hladkého průběhu. Pozitivní hodnocení účastníků však přineslo organizátorkám radost a odhodlání nepřerušit tradici a v příštím roce pozvat zájemce na další ročník věnovaný literatuře pro děti a mládež.

TÁŇA KUŽELKOVÁ, JAROSLAVA STARCOVÁ

DO ČÍSLA PŘÍSPĚLI

• Mgr. Pavel Černý – vyzkumyknihoven.cz, Praha • Lenka Hanzlíková – Městská knihovna v Praze • Mgr. Ivana Hutařová – Národní pedagogická knihovna Komenského, Praha • Mgr. Petra Koutná – Koutná & Slušná, advokátní kancelář v.o.s. • Táňa Kuželková – Krajská vědecká knihovna v Liberci • Ing. Jana Ledvinová – The Resource Alliance, Praha • Kateřina Mikešová – Střední škola obchodu, služeb a řemesel a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Tábor • Mgr. Petra Myšková – Ústav informačních studií a knihovnictví UK v Praze • Jitka Němcová – Městská knihovna v Třebíči • Mgr. Věra Pilecká – Ústav informačních studií a knihovnictví UK v Praze • RNDr. Tomáš Řehák – Městská knihovna v Praze • Jaroslava Starcová – Krajská vědecká knihovna v Liberci • Roman Šantora – vyzkumyknihoven.cz, Praha • Jaroslava Vítová – Městská knihovna Egona Hostovského, Hronov

Většina z nás se jistě už někdy setkala s handicapovaným člověkem. Ať již to bylo v prostorách knihovny nebo kdekoliv jinde, mohla nastat situace, kdy jsme chtěli pomoci, ale vlastně jsme tak úplně nevěděli, jak na to. Komunikace s osobami se zdravotním postižením má své zásady a existuje několik veřejně dostupných „příruček“, které nám mohou v nejisté situaci poradit. Olomoucký kraj vydal takto zaměřený materiál už v roce 2005 a poskytl jej mimo jiné také pro využití v knihovnách.

Postupně vám přineseme doporučení, která se týkají kontaktu se skupinami osob s určitým handicapem. Věříme, že vám mohou být užitečná i při vytváření rovného přístupu v prostředí knihovny.

DESATERO PRO KONTAKT S NEVIDOMÝMI

1 Mějte na paměti, že nevidomí jsou zcela normální lidé, kteří mají různé přednosti i nedostatky jako každý jiný. I mezi nimi jsou lidé výjimeční, inteligentní i méně nadaní.

2 Při setkání s nevidomým se chovejte přirozeně a nenuceně. Pomozte tam, kde je to nutné, a to způsobem taktickým. Pomoc však nevnucujte.

3 Vyvarujte se projevům soucitu – o ten dnešní nevidomí naprosto nestojí. S povděkem ale vždy uvítají i sebemenší pomoc, která jim přijde vhod ve ztížených podmínkách. Nepřipusťte ani podceňující nebo snižující výroky.

4 Nevidomé, kterého znáte, pozdravte vždy sami jako první a k pozdravu připojte i jeho jméno, aby věděl, že pozdrav patří jemu. Představte také sebe.

5 Když vstoupíte do místnosti, kde se nachází nevidomý, dejte se zřetelně poznat. Pokud vás nepozná podle hlasu, povězte své jméno. Tichý pohyb neznámé osoby v jeho okolí působí nepříjemně. Upozorněte také na to, že místnost opouštíte.

6 Záležitosti projednávejte vždy přímo s nevidomým, ne s jeho průvodcem. Průvodce nevidomého pouze doprovází, nikoli zastupuje. Při rozhovoru buďte otočeni k nevidomému čelem – vnímá, odkud přichází hlas.

7 Když se nevidomý octne na ulici, na nádraží apod. v orientačních těžkostech, zeptejte se ho, zda mu můžete nějak pomoci. Velký hluk, prudký déšť i sníh zhoršují nevidomému orientaci v prostoru. Potom stačí, když nevidomému nabídnete, aby se lehce zavěsil do vaší paže, protože takto může snadno jít krůček za vámi, sledovat směr vašich pohybů a na vše včas reagovat.

8 Při nástupu do dopravních prostředků netlačte nikdy nevidomého před sebou, ale jděte sami první. Nevtačujte nevidomého na sedadlo, stačí, když položíte jeho ruku na opěradlo. Při vstupu do auta položte jeho ruku na horní rám dveří.

9 Když nevidomý vstoupí do restaurace bez průvodce, pravděpodobně ocení pomoc při vyhledání věšáku a volného místa u stolu. S jídlem si poradí sám, stačí, když mu povíte, jak je jídlo na talíři uspořádané (např. pomocí časových údajů). Určitě uvítá informace o tom, co všechno je na stole (sklenice s vodou, váza, popelník atd.) a kdo u stolu sedí spolu s ním. Při čtení nabídky z jídelního lístku čtěte vše.

10 Když budete nevidomého doprovázet delší dobu, popište mu hlavní rysy okolí, vybavení místnosti a osoby, které se kolem nacházejí. Při popisování se nemusíte vyhýbat optickým dojmům a barvám. Poté, co dovedete, převedete nevidomého přes cestu, na místo atp. mu vždy řekněte, kde ho necháváte, co je poblíž atd.

ZDROJ:

Desatero kontaktu s osobami se zdravotním postižením. Olomouc: Olomoucký kraj, 2005.

Materiál vznikl v rámci naplňování Krajského plánu vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením, který byl v roce 2004 schválen Zastupitelstvem Olomouckého kraje.

ZVUKOVÉ KNIHY 2010

Seminář pracovníků zvukových oddělení, který od roku 1998 pořádá Městská knihovna v Třebíči, nabídl v letošním roce účastníkům z téměř 30 knihoven ČR následující program:

1. Způsoby využití Digitální knihovny K. E. Macana v Praze – přihlášení, objednávky, možnosti katalogu;
2. Zvuková knihovna Knihovny Petra Bezruče v Opavě, prezentace semináře *Víme o sobě*;
3. Představení studentského projektu *Audioknihy.net*;
4. Prezentace audioknih a internetových služeb společnosti Supraphon, a. s.

Každý rok patří úvodní část semináře Knihovně a tiskárně pro nevidomé K. E. Macana v Praze (dále KTN) a setkání zahajuje její ředitel Bohdan Roule, vedoucí knihovny Dagmar Turková a Digitální knihovnou provádí Renáta Meyerová. Ani **13. dubna 2010** tomu nebylo jinak...

Protože je objednávkový systém prostřednictvím **Digitální knihovny** (dále DK) KTN stále využíván menším počtem knihoven než objednávky písemnou formou, byl znovu připomenut způsob **registrace pro nové knihovny**, které mají s KTN uzavřenou smlouvu o půjčování zvukových knih. Zároveň tak bylo vyhověno žádosti kolegyně, jež neměly možnost zúčastnit se loňského semináře, na kterém se funkce Digitální knihovny podrobně probíraly. Na základě požadavku u KTN obdrží knihovny čtenářské číslo, které použijí při prvním přihlášení. Tato registrace platí pouze pro knihovny jako organizace, pokud by chtěl službu DK využít individuální uživatel, musí se registrovat v kategorii *čtenáři* jako jednotlivec. Při prvním přihlášení knihovna vloží určenou (vybranou) e-mailovou adresu a heslo, pod kterými se nadále bude přihlašovat do systému. Pokud nastane výměna zaměstnanců, je třeba nahlásit novou e-mailovou adresu příslušného pracovníka, aby byla zajištěna včasná dostupnost informací konkrétní osobě. KTN například pravidelně informuje elektronickou poštou o nově vydaných titulech, které jsou zveřejňovány v Digitální knihovně.

Od jednoduché registrace vede další krok k **objednávkám**. Knihovny mohou objednávat nové a obnovené tituly dvěma způsoby:

- e-mailem, který obsahuje seznam titulů, tj. objednávací číslo, autora, název;
- objednávkovým systémem Digitální knihovny, kde si buď objednájí zvukovou knihu na pevném nosiči za 150 Kč/1 ks, nebo stáhnou titul do svého PC za 120 Kč/1 ks; cena stahovaných titulů bude nadále klesat každý rok asi o 10 Kč, až by se měla v budoucnu zastavit přibližně na částce 50 Kč; u pevných nosičů je cena stálá.

Prezentace opavské zvukové knihovny

Foto archiv knihovny

Stále se ještě dají objednávat audiokazety, ovšem pouze starší tituly. Doba vyřízení objednávky závisí na zvoleném způsobu – pokud knihovna nakupuje přes DK a stahuje tituly do PC, je objednávka vyřízena během několika dnů, navíc takto získané tituly zůstávají knihovně ke stálému použití (obnově poškozených nebo smazaných titulů). Přípravuje se i nová služba v podobě stahování textových souborů do formátu mp3, díky čemuž bude mít čtenář možnost seznámit se s anotacemi jednotlivých titulů přímo z CD.

Katalog Digitální knihovny si může prohlížet i nepřihlášený čtenář, objednávky a příjem dat lze realizovat jen po přihlášení do systému, který je soustavně vylepšován, odstraňují se chyby a funguje ve všech operačních systémech stejně.

Nové a obnovené tituly jsou tři měsíce zařazeny v kategorii *Nové tituly*, po této době jsou přesunuty a přístupné pouze v kompletním katalogu. Pro přehled nových objednávek je možné využít i RSS systém, kde si můžete aktivovat službu *upozornění na nově vydané tituly*, a ty setřídít podle vybraných kritérií. V RSS systému je uveden seznam titulů i s anotacemi, zatímco v katalogu si pro zobrazení

anotace musíte otevřít každý jednotlivý titul. Aktualizace nových titulů provádí KTN postupně, a to většinou od pátku, kdy začne stahování dat, až do pondělí, kdy se aktualizace projeví v katalogu samotném.

U nových titulů je doporučeno sledovat výrobce zvukové knihy. Pokud se objeví tituly, které knihovna sama nakupuje, nelze použít systém jejich stahování z DK. Seznam vydavatelů, od kterých KTN nakupuje, byl po semináři rozeslán jednotlivě každé knihovně. Pokud by měl o něj kdokoliv další zájem, je možné se obrátit na e-mailovou adresu ktn@ktn.cz.

Postup objednávek samotných byl popsán již v příspěvku z loňského semináře (*Čtenář*, 2009, č. 6, s. 210–211). Katalog je velmi přehledně zpracovaný, protože musí sloužit i samotným zrakově postiženým čtenářům, kteří jej ovládají pomocí klávesových zkratk a speciálních čtecích programů.

V závěru tohoto bloku jsme se věnovali požadavkům na ediční komisi, tedy tomu, které tituly by knihovnici i čtenáři v knihovně uvítali – každá knihovna může sestavit své návrhy, které bude adresovat KTN v Praze. Také jsme se dozvěděli něco ze zákulisí načítání zvukových knih, kteří herci a další profesionálové se této činnosti věnují, a jak se dál kniha technicky upravuje, než se dostane na CD nebo do katalogu ke stažení.

Další část semináře patřila kolegům z **opavské Knihovny Petra Bezruče** a jejich oddělení zvukových knih, které v loňském roce oslavilo 10 let svého působení. Za tuto dobu zajistili zrakově postiženým čtenářům vhodné prostorové podmínky, bezbariérový přístup, naváděcí zařízení a přístup k internetu pro nevidomé. V současné době vlastní zvukové oddělení asi 1500 titulů zvukových knih pro téměř 90 uživatelů, všechny tituly jsou označené Braillovým písmem. Kromě zvukových knih zajišťuje výpůjčky knih v Braillově písmu, hudební nosiče i filmy na DVD.

U příležitosti výročí založení této zvukové knihovny byl v září 2009 uspořádán dvoudenní seminář *Víme o sobě*. A vědět o sobě mají organizace, které pracují se zdravotně postiženými, a dále jejich klienti a knihovny, aby všichni mohli spolupracovat a vzájemně si pomáhat. Seminář měl bohatý program, doplněný výletem a vzniklo o něm velmi pěkné DVD. Více informací i s fotografiemi naleznete na <http://www.okpb.cz/> v kategorii *Aktuality*, v sekci *články z roku 2009 (září, Ohlédnutí za seminářem „Víme o sobě“)*.

Po krátké přestávce následovala prezentace studentského projektu **Audioknihy.net**, který je společným dílem šesti studentů 1. ročníku magisterského studia na Kabinetu knihovnictví a informačních studií MU v Brně. Tři z nich, Alžběta Škytová, Kateřina Kapounová a Vojtěch Pilař, přijeli do Třebíče představit záměry projektu: šíření povědomí o tom, co je vlastně audiokniha, čemu a komu by měla sloužit, jak vést její propagaci, na které cílové skupiny uživatelů se zaměřit ad. Během prezentace „provedli“ účastníky také svými webovými stránkami, na kterých je například k dispozici výborně zpracovaný rozcestník všech vydaných audioknih v ČR, dále možnost poslechu ukázek, stažení vybraných titulů či zapojení se do fóra. Sami se podívejte a přesvědčte se o výborné práci našich budoucích kolegů <http://audioknihy.net/>.

Závěr semináře patřil hudebnímu vydavatelství **Supraphon a. s.** v zastoupení dr. Nadi Dvorské a Vladana Drvoty. Od historie společnosti, která již v 50. letech 20. století vydávala *mluvené slovo*, jsme se dostali k současné produkci, kdy se tento pojem nahrazuje výrazem *audiokniha*. Supraphon ročně vydává asi 30 titulů audioknih, přičemž obnovuje i archivní nahrávky. Pro knihovny připravil speciální službu – a to právě od dne konání semináře: každá knihovna se může na stránkách Supraphonu <http://www.supraphon.cz/> (v kategorii *Pro registrované*, ve skupině *Knihovny*) zaregistrovat a dále pak nakupovat tituly za zvýhodněné ceny. K přehledu vydaných titulů slouží *Katalog*, ale je možné vyhledávat i přímo v přihlašovací protokolu pro knihovny, kde je vyhledávací formulář také k dispozici. Každý titul je vybaven náhledem obalu CD i obsahem a zvukovou ukázkou. Dr. Dvorská nám z vybraných titulů připravila malé literární dopoledne, kdy pustila ukázky například z *Ostře sledovaných vlaků*, *Pána prstenů*, *Údolí včel*, *Divnovlásek* a dalších.

Pokud by měla některá knihovna zájem jak o vlastní prezentaci Supraphonu, tak o projekt *Audioknihy.net*, uvádím kontakty, kde si můžete domluvit setkání nebo doplnit informace:

Audioknihy.net – Alžběta Škytová: skytova.alzbeta@seznam.cz, Supraphon, a. s. – Vladan Drvota: vladan.drvota@supraphon.cz.

Chtěla bych tímto způsobem poděkovat všem za účast a těším se v příštím roce na shledanou.

JITKA NĚMCOVÁ > jnemcova@knihovnatr.cz

ZÁKONÍK JE TAKÉ KNIHA

Jak může knihovník postupovat v případě, že si uživatel na veřejně přístupném internetu prohlíží stránky s erotickou či porno tematikou? Může se lišit postup v případě samostatné studovny pro dospělé a v případě, že je internet pro dospělé a děti v jedné místnosti (menší knihovny)?

Podle § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 257/2001 Sb., knihovního zákona v platném znění, poskytují knihovna veřejné knihovnické a informační služby spočívající mimo jiné v umožnění přístupu k informacím na internetu, ke kterým má knihovna bezplatný přístup. Provozovatel knihovny je povinen zajistit rovný přístup všem k veřejným knihovnickým a informačním službám a dalším službám poskytovaným knihovnou. Povinnost zajistit rovný přístup všem však neznamena, že by knihovna nemohla stanovit pro užívání veřejných knihovnických a informačních služeb omezující podmínky, a dokonce takové podmínky, které budou odlišné pro určité skupiny čtenářů (např. podle věku).

Právo knihoven omezit přístup k internetovým stránkám se závadným obsahem (ať už je závadnost v kategorii mravní či právní) je celosvětově velmi diskutovaným problémem, kdy proti sobě stojí právo na intelektuální svobodu – neomezené šíření informací, boj proti cenzuře v knihovnách (viz např. Prohlášení o knihovnách a intelektuální svobodě schválené Výkonnou radou IFLA 25. března 1999. Haag, Nizozemsko) a zájem na ochranu nezletilých uživatelů veřejných informačních služeb, jakož i povinnost prevence závadného chování v souladu s platnou legislativou (Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 276/1999/ES ze dne 25. ledna 1999, kterým se přijímá víceletý akční plán Společenství na podporu bezpečného využívání internetu prostřednictvím boje s nedovolenými a škodlivými materiály zejména v oblasti ochrany dětí a nezletilých osob, dále Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 854/2005/ES ze dne 11. května 2005 o zavedení víceletého programu Společenství pro podporu bezpečnějšího využívání internetu a nových on-line technologií [program bezpečnější internet plus 2005–2008 a zejména Rozhodnutí Evropského parlamentu

a Rady č. 1351/2008/ES ze dne 16. prosince 2008 o zavedení víceletého programu Společenství pro ochranu dětí využívajících internet a jiné komunikační technologie]). Citovaná rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady výslovně předjímají, že právnické osoby působící v členských státech EU budou chránit děti v rámci užívání informačních technologií prostřednictvím rozvoje například účinných systémů ověřování věku a jiných technologických opatření. Trvale bude třeba zasahovat v případě obsahu, jež by mohl být pro děti škodlivý, zejména jedná-li se o pornografický materiál, a v případě nedovoleného obsahu, zejména materiálů týkajících se zneužívání dětí.

Vztah čtenáře a knihovny je vztahem soukromoprávním. Účastníci tohoto vztahu jsou oprávněni upravit si vzájemná práva a povinnosti dohodou smluvních stran. V praxi knihovna stanoví podmínky, za nichž bude internet svým čtenářům poskytovat, a tyto podmínky bude muset zájemce o přístup k internetu akceptovat. Výše uvedené stanovení podmínek může být praktikováno různým způsobem. Velmi běžné je jejich stanovení formou specifikace pravidel, která je čtenář při užívání internetu povinen dodržovat, přímo ve vnitřním předpisu knihovny, např. v Provozním řádu. Celá řada knihoven řeší tuto problematiku formou vydání Provozního řádu internetu, který musí uživatelé akceptovat.

Další variantou je uzavření standardní písemné smlouvy na předtisknutém formuláři, kam čtenář v závěru připojí svůj podpis. Alternativou k výše uvedeným způsobům je stanovení podmínek formou tzv. adhezní (fixní) smlouvy v elektronické podobě, nejčastěji tak, že čtenář se k dodržování knihovnou stanovených podmínek zaváže odkliknutím příslušné klávesy na počítači a následně mu bude umožněn přístup na internet.

Z výše uvedeného vyplývá, že knihovna má prostor pro stanovení podmínek, za nichž zpřístupní čtenářům internet. Může tedy do těchto podmínek zakotvit také ustanovení o možnosti kontroly jejich dodržování svými pracovníky. Pokud jde o rozsah oprávnění kontrolovat dodržování stanovených podmínek, knihovna je oprávněna např. monitorovat navštěvované webové stránky, není však oprávněna zasahovat do soukromí kontrolovaných osob sledováním jejich mailové korespondence nebo jejich on-line komunikace při užití programů skype, icq apod. Knihovny jsou také zcela oprávněny v souladu s podmínkami, které si stanovily, zamezit přístup na určité webové stránky formou softwarového zablokování. Vždy však doporučujeme o těchto opatřeních informovat čtenáře, nejlépe přímo v podmínkách, za nichž knihovna služby poskytuje.

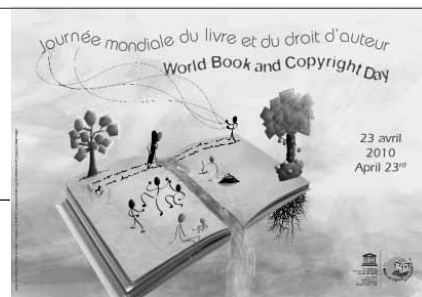
Co se týče nezletilých dětí, nemá knihovna jen právo restríktce přístupu ke stránkám se škodlivým obsahem, má dokonce povinnost dětem přístup k takovému obsahu zamezit. Nerespektování této povinnosti může mít pro příslušné pracovníky knihovny i trestněprávní důsledky – podle ustanovení § 191 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku v platném znění, platí, že: „Kdo písemně, fotografické, filmové, počítačové, elektronické

nebo jiné pornografické dílo a) nabízí, přenechává nebo **zpřístupňuje dítěti**, nebo b) **na místě, které je dětem přístupné**, vystavuje nebo **jinak zpřístupňuje**, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.“

V případě, že má knihovna samostatnou studovnu pro děti (kde je internetové připojení), je naprosto nezbytné přijmout příslušná opatření k zamezení jejich přístupu ke škodlivému obsahu. V tomto případě nebude postačovat jen prostý zákaz v provozním řádu, bylo by vhodné aplikovat další technická opatření (blokace stránek podle klíčových slov, speciální „hlídací“ programy, fyzická kontrola ve studovně apod.). Některé knihovny situaci řeší požadavkem na písemný informovaný souhlas rodičů dětí, kterým potvrzují, že děti byly seznámeny s provozním řádem internetu a akceptují zákaz přístupu. I přesto lze doporučit přijetí dalších opatření.

Výše uvedené platí i pro případ, že knihovna má pouze společné přístupové místo pro děti a dospělé, je možné buď zajistit odlišná přístupová práva podle věku uživatele, nebo zvolit variantu vyšší ochrany s ohledem na nezletilé, tj. přístup na určité stránky paušálně zablokovat.

Světový den knihy a autorských práv 2010

Desítky knihoven v celé České republice připravily mnoho zajímavých akcí pro své uživatele ke Světovému dni knihy a autorských práv, který byl vyhlášen světovou organizací UNESCO na **23. dubna**. Tento svátek by měl být zaměřen především na propagaci knih a čtení a měl by se stát největší každoroční oslavou nejen knihoven, ale i vydavatelů, knihkupců a dalších zúčastněných subjektů, kteří společně pracují na podpoře čtení pro lidi všech věkových kategorií.

Světový den knihy a autorských práv slaví více než 100 zemí světa všech kontinentů od roku 1995.

Datum 23. dubna je pro světovou literaturu symbolické, v tento den v roce 1616 zemřeli **Miguel de Cervantes Saavedra, William Shakespeare a Inca Garcilaso de la Vega**. Je to také datum narození nebo úmrtí jiných významných autorů, jako je **Maurice Druon, Halldór Kiljan Laxness, Vladimir Nabokov, Josep Pla i Casadevall a Manuel Mejía Vallejo**. (více viz UNESCO: http://portal.unesco.org/culture/en/ev.php-URL_ID=40571&URL_DO=DO_TOPIC &URL_SECTION=201.html).

Svaz knihovníků a informačních pracovníků připravil na svých webových stránkách pro české knihovny přihlašovací formulář (<http://skip.nkp.cz/akcWBD2010.htm>), kde prezentovaly své akce, z nichž – pro inspiraci ostatním knihovnám – několik zajímavých vybíráme:

Městská knihovna Chotěboř půjčovala knihy i v noci v rámci *Večera s knihou*. **Městská knihovna Nová Včelnice** připravila výtvarnou dílnu pro děti i dospělé – výrob si svou vlastní knihu s názvem *Každá kniha má svého autora!*

Pořad *Básníci Znojmu* nabídl **Městská knihovna Znojmo**, připravila také akci *S knihou za poznáním a sblížením kultur*, v rámci které se zájemci seznámili s příběhy, pohádkami, zvyky a gastronomií Vietnamu a Mongolska.

Městská knihovna Velvary přiblížila dětským čtenářům literární postavy v pořadu *Kdo bydlí v naší knihovně?* Čarodějnické odpoledne v knihovně – čtení knih o čarodějnicích, výroba čarodějnických záložek do knih a čarodějnických knih pro děti i dospělé připravila **Městská knihovna Chodov**. V této knihovně proběhlo i autorské čtení knihy Jiřího Macouna *Plusminusmax*. Výtvarná soutěž dětí – *Výroba nejoblíbenější knihy* proběhla v **Městské knihovně Radnice**. Dvě výstavy uspořádala **Knihovna Kroměřížska**, jednu s tematikou *Sblížení kultur* a na další představila nejlepší dětské práce z výtvarné dílny *Namaluj si obal pro svou knihu*.

Městská knihovna v Chebu zorganizovala již tradiční přednášky *Historie knihy a knižní vazby*. Děti z mateřské školy se představily v dramatizaci pohádek *Hrajeme s Františkem Hrubínem* v **Místní knihovně Tvrdonice**. Výstavu *Co znamená Světový den knihy* připravila **Knihovna Městýse Chlum u Třeboně**. A výstavu *Počátky knihy* mohli navštívit zájemci v **Knihovně města Mladá Boleslav...**

Zdroj: tisková zpráva SKIP

V pobočce Knihovny města Plzně v Bolevci slavili celý týden

Světový den knihy a autorských práv jsme v naší pobočce slavili od 19. do 23. dubna 2010. Dospělí uživatelé mohli ke zmíněnému tématu studovat vystavené materiály, pro děti vznikla celá řada zábavných akcí.

Dopoledne přicházeli žáci, aby si v knihovně četli v rámci hodin čtení. Mnozí zkoušeli některé z přípra-

vených soutěží, včetně kvízu s tajenkou *Světový den knihy a autorských práv*. V pondělí 19. dubna odpoledne jsme dětem četly my, knihovnice. To však není nic neobvyklého, protože předčítáme pravidelně každý týden. Tentokrát jsme vybraly knihu francouzských pohádek *Kapitán Tulipán a princezna z Bordeaux*. Těšíme se na ilustrace, které posluchači vytvoří, donesou do dětského oddělení knihovny a my je pak vystavíme. Tak to u nás totiž „chodí“.

V knihovně nechyběly ani děti z mateřské školy. Přišly si prohlížet knihy a besedovat o vesmíru. Zajímala je především Sluneční soustava. Protože se této problematice věnují se svými učitelkami již od začátku školního roku, formulovaly dotazy téměř vědecké...

Děti z MŠ se chystají předvést s maketami vesmírných těles zatmění Slunce. Ostatní jsou zvědaví, zda to jejich tři zástupci opravdu zvládnou.

Foto Anužela Procházková

Pro tuto besedu vznikly v knihovně makety Slunce, Země a Měsíce, takže jsme si s děvčátky a chlapci mohli předvést třeba zatmění Slunce nebo Měsíce.

Během celého týdne dětská návštěvníci doplňovali literární dvojice, váhali nad knižním bludištěm, seznamovali se s říkadly o zvířátkách, při soutěži *Ve znamení zvěrokruhu aneb Poznej sebe a svého autora zase jinak* se pobavili nad horoskopem čtenáře (Jaký je čtenář ve znamení BYKA?) a současně řešili test o knihách Ivony Březinové (která je narozená právě v tomto znamení). Stejně jako předčítáním i horoskopy se zabýváme po celý rok.

A na závěr ještě jeden tip na zpestření akcí: Také jste kdysi rádi vymýšleli jména, města, země, řeky atd. od zvoleného písmenka abecedy? My jsme vyzkoušeli hledat příjmení spisovatele, název knihy, jméno literární postavy (například: F – Foglar; Fimfárum; Frodo Pytlík). Když se účastníci soutěže uvolní, zjistí, že ani netušili, kolik toho vlastně znají...

EVA PROCHÁZKOVÁ

Přehled obhájených diplomových prací na ÚISK FF UK v únoru 2010

Přinášíme vám další z tradičních přehledů diplomových prací obhájených na Ústavu informačních studií a knihovnictví Univerzity Karlovy v Praze. Práce ze seznamu byly obhájeny při státních závěrečných zkouškách na začátku února 2010. Naším cílem je pomocí tohoto seriálu přispět k většímu využití diplomových prací našich studentů. Práce se týkají oblasti knihovnictví, informačních studií, knihovnědy a studií nových médií.

V únorovém termínu složilo státní závěrečné zkoušky na ÚISK FF UK jedenáct studentek a studentů (z toho deset v oboru Informační studia a knihovnictví a jedna studentka v oboru Studia nových médií) a bylo obhájeno jedenáct diplomových prací. V případě, že vás některé téma zaujme a budete mít zájem se o něm dočíst ve *Čtenáři*, kontaktujte redakci časopisu nebo nás. Autora příslušné práce oslovíme s nabídkou zveřejnění výtahu jeho práce na stránkách časopisu.

Informace o zadáních, odevzdaných a obhájených bakalářských, diplomových, rigorózních a disertačních pracích na Ústavu informačních studií a knihovnictví je možné vyhledávat pomocí systému ISDP (Informační systém diplomových prací) na <http://isdp.alstanet.cz/>. V ISDP například zjistíte, kdo byl vedoucím a oponentem práce, překlad názvu práce do angličtiny, autorský abstrakt, rozsah práce a klíčová slova.

Výtisky všech obhájených prací jsou uloženy v areálu FF UK v Knihovně společenských věd T. G. Masaryka v Jinonicích, U Kříže 8, Praha 5 - Jinonice.

Seznam obhájených prací:

- *Současný stav a trendy referenčních a virtuálních referenčních služeb vysokoškolských knihoven se zaměřením na region Praha* (Bc. Klára Beránková)
- *Prevence plagiátorství jako cíl informačního vzdělávání: možnosti řešení v prostředí českých vysokoškolských knihoven* (Bc. Eva Dohnáková)
- *Souborné katalogy seriálů a portály seriálů: analýza a porovnání lokalizačních systémů* (Bc. Linda Egemová)
- *Teoretické směry v metodice a technice projektování informačních systémů* (Bc. Petr Guba)
- *Kurzy pro uživatele ve Středočeské vědecké knihovně v Kladně – analýza a zhodnocení vzdělávacích programů* (Bc. Lucie Janotová)
- *Správa podnikových informací z pohledu podnikových informačních systémů* (Ing. Barbora Petrtýlová)
- *Současný stav a trendy referenčních a virtuálních referenčních služeb vysokoškolských knihoven se zaměřením na region Brno* (Bc. Hana Popelková)
- *Analýza současného stavu muzejních knihoven Královéhradeckého kraje* (Bc. Kateřina Šrůtková)
- *SMILE – nástroj pro tvorbu skriptovatelných multimediálně interaktivních lokací* (Bc. Jan Tomášek)
- *Zahraniční digitální archivy vědeckovýzkumných a technických zpráv a perspektivy jejich integrace* (Bc. Hana Vyčítalová)
- *Komunikování informace v grafickém designu* (Bc. Martina Kasalová)

PETRA MYŠKOVÁ > Petra.Myskova@ff.cuni.cz

VĚRA PILECKÁ > Vera.Pilecka@ff.cuni.cz

ČTENÁŘ informuje

Vážení a milí čtenáři,

prázdninové dvojčíslo, které má 60 stran, vychází **30. 7. 2010**. Těšíme se s vámi „na sečtenou“ při jeho letním obsahu.

Vaše redakce

MĚSTSKÁ KNIHOVNA EGONA HOSTOVSKÉHO V HRONOVĚ

Jak to bylo tenkrát a jaké je to dnes...

Hronov je městečko na východě Čech, žije tu bezmála 6500 obyvatel. Městskou knihovnu najdete na malém náměstíčku, nad nímž stojí původně gotický kostel Všech svatých z roku 1359 a pozdně renesanční zvonice z roku 1610. O obou kulturních památkách se zmiňuje hronovský rodák a spisovatel Alois Jirásek ve své kronice *U nás*.

Počátky veřejného knihovnictví v Hronově sahají k roku 1868, kdy byl založen Čtenářský spolek Hron (po vydání spolkového a shromažďovacího zákona). Činnost spolku se dala souvisle sledovat až od roku 1888, tehdy měl Hron 57 členů – jedním z nich byl i Alois Jirásek. Knižní fond tvořilo 783 knih, odebíraly se i časopisy. Členové spolku se angažovali i v kulturním dění obce, v roce 1896 se Hron stal členem Umělecké besedy sídlící v Praze. V té době vznikl v Hronově Komitét pro zřízení veřejné knihovny a čítárny. Zástupci města se usnesli činnost knihovny podporovat. K zahájení provozu v jedné přidělené místnosti došlo pravděpodobně v roce 1898, provozovatelem byl spolek Hron za finančního přispění města.

Vzhledem k finančním potížím čtenářský spolek řadu let stagnoval, k postupné obnově došlo až v roce 1904, kdy na činnost přispěly místní spolky i jednotlivci. V roce 1910 činil knižní fond 1611 knih, půjčovat knihy si chodilo 200 čtenářů, pořádaly se tu besedy i koncerty.

Knihovna se musela několikrát stěhovat, největší prostory získala v roce 1952, v tehdejší Leninově ulici. Knihovna sestávala z výpůjčního pro-

storu, malého skladu a kanceláře, vchod byl přímo z ulice a topilo se malými kamínky. Později, v roce 1976, přibýlo ještě oddělení pro děti. Tady setrvala knihovna až do roku 1992, kdy se z důvodu restituce budovu musela vystěhovat. Získala prostory v Jiráskově ulici, vedle vchodu do Jiráskových sadů, v těsném sousedství Jiráskova rodného domku. Tehdy se vedení města rozhodlo (bývalý starosta Ing. Houštek) pojmenovat městskou knihovnu jménem Egona Hostovského, hronovského rodáka a spisovatele, po emigraci trvale žijícího v USA. Toto uznání velmi potěšilo jeho americkou manželku Reginu i dceru z prvního manželství Olgu Castiellovou-Hostovskou. Byla to právě paní Olga, kdo podpořil coby editor kompletní vydání Hostovského díla v letech 1997–98.

Pasování prvňáčků v roce 2005

Foto archiv knihovny

Podle návrhu byla vyrobena pamětní deska, která byla nejprve u vchodových dveří knihovny v Jiráskově ulici. V roce 1997 jsme se stěhovali zase o kus dál (další restituce). Deska s patinou mědi putovala s námi a byla umístěna vedle dveří do půjčovny pro dospělé čtenáře.

Na Komenského náměstí jsme zpočátku sdíleli budovu se Střední podnikatelskou školou, která se však za několik let vystěhovala do Náchoda. Nedlouho poté obsadila druhé patro nad námi Základní umělecká škola, vedle nás se usadilo Domino – Dům dětí a mládeže.

V roce 2008 podalo město Hronov na základě zpracovaného projektu žádost o grant z fondů Evropské unie. Projekt *U nás – spolupráce knihoven měst Hronov a Kudowa Zdroj* byl úspěšný, a tak jsme se začali znovu připravovat na stěhování. Součástí projektu *U nás* byly stavební úpravy a společné akce obou knihoven. Do náhradního prostoru (tělocvična ZŠ) byl přestěhován celý knižní fond a část ponechaného inventáře. V přízemí školy jsme vybudovali provizorní pracoviště, kde se zpracovávaly nové knihy, prováděly odpisy vyřazených knih, fungovala meziknihovní služba, připravovaly se akce v rámci projektu...

V knihovně se od 4. května 2009 bouralo a zdilo, měnila se okna, instaloval výtah, malovalo se a natíralo, podobně to vypadalo i v polské knihovně, která zahájila rekonstrukci již v únoru.

Firma Intebo Šebek ze Zvole u Prahy vybavila naši knihovnu novým nábytkem, firma 2EL z Hrad-

ce Králové přivezla a zprovoznila novou výpočetní techniku pro personál i uživatele. Senioři ocenili zejména výtah, děti rozšířené oddělení doplněné o barevné hrací schody. K slavnostnímu otevření po náročném nastěhování zpět došlo 15. září, běžný provoz jsme zahájili o dva dny později. V polské knihovně se provoz rozjel již v srpnu, slavnostní otevření proběhlo na konci listopadu a bylo i oslavou 60 let působnosti knihovny. Společný Projekt s polskými kolegy pokračuje, jezdíme s dětmi i dospělými po Česku i Polsku, navštěvujeme zajímavá místa, poznáváme historii. Příprava a evidence je náročná, všechny akce jsou monitorovány až do konce roku 2010. Tím naše spolupráce (od 1996) jistě neskončí. Navázali jsme hezká přátelství s kolegy za hranicemi, setkáváme se na poli pracovním i odpočinkovém. Rok 2009 byl velkou zátěží pro nás všechny, ale díváme se dopředu a těšíme se na všechno, co nás ještě čeká.

PRŮVODCE ČESKÝM KNIŽNÍM TRHEM OD A DO Z

Ptát se vydavatele *Almanachu Labyrinth 2010*, proč tuto ročenku kulturní revue *Labyrinth* vydává ještě stále v tištěné podobě, když jsme často přesvědčováni, že je dnes rychlost prvořadá, bude asi zbytečné. Už samotný fakt, že příručka vychází už podevatenácté, hovoří sám za sebe: protože si ji uživatelé i v „papírové“ podobě žádají. Je příjemné listovat kvalitně připravenou publikací, která se snaží přinášet základní informace o českém knižním trhu – od abecedního přehledu téměř pěti sty nakladatelství, jejich profily, aktuálními adresami, přes literární agentury a organizace, zahraniční kulturní instituty a kulturní časopisy (je jich tu až 91).

Samostatnou část tvoří *Praktické informatorium*, v němž najdou základní informace jak začínající nakladatelé, tak začínající autoři, kteří chtějí své dílko publikovat. Dozvědí se například, jak nabídnout rukopis, jaké formální náležitosti

by měl text obsahovat, jaké literární soutěže možno obeslat...

Sestavovatelé příručky neopomněli do ní zařadit také přehled nejvýznamnějších literárních cen udělovaných v ČR, výklad autorského práva, seznam příjemců povinného výtisku a pro zájemce o komiksovou literaturu „několik poznámek k tvorbě komiksu“. Závěr publikace tvoří autorizovaný seznam distribučních firem, knihkupectví, vybraných knihoven a specializovaných antikvariátů.

Je samozřejmostí, že *Almanach Labyrinth* má webovou verzi (www.almanachlabyrinth.cz), která je zájemcům bezplatně přístupná a registrovaným nakladatelům umožňuje pravidelnou aktualizaci v průběhu roku.

Tuto cennou publikaci vydává nakladatelství Labyrinth. Je vázaná, její rozsah je 420 stran, doporučená prodejní cena je 299 Kč (vč. DPH). Individuální objednávky, přihlášky do dalšího vydání a zařazení do internetové verze lze oznámit na e-mailové adrese almanach@labyrinth.net.

– ova –

KNIHOVNA JAKO OBÝVÁK MĚSTA – PREZENTACE PRO TÁBORSKÉ STUDENTY KNIHOVNICTVÍ

„Prosím? Ta přednáška má trvat skoro dvě hodiny? A to ta paní vydrží mluvit?“
Odpověď zněla: „Ano, a ještě déle!“

Ve středu 24. března letošního roku proběhla ve školním kinosále přednáška pro všechny čtyři ročníky oboru Knihovnických a informačních systémů a služeb v Táboře (Střední škola obchodu, služeb a řemesel a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky). Hlavní aktérkou byla Mgr. Zlata Houšková, která má na starosti vzdělávání v Národní knihovně ČR, zároveň stihá vykonávat funkci tajemnice SKIP a hlavně je to úžasné povídá knihovnice, jak jsme se sami během celodenního maratonu přesvědčili. Na začátku přednášky bych temperamentní lektorku přirovnala k jemně vrncímu motoru, ale ve finále jsme vrněli spíše my. Skoro jsme se rozplývali nad tím, jak to vypadá v zahraničních knihovnách, jaké možnosti a prostory k posezení, setkávání a relaxaci tyto knihovny návštěvníkům nabízejí.

Byla nám představena prezentace s názvem *Knihovna pro čtenáře a obyvatele aneb Knihovna jako obývací město*. Dozvěděli jsme se, že nejčastěji se knihovněm vyčítá nepohodlné sezení, atmosféra, neochotný personál, zastaralé vybavení, absence občerstvení, málo místa, nízká návštěvnost a to, že si tam připadáte jako pod dozorem. Ale teď nastal čas na změnu! A jaké cesty k ní vedou? A co charakterizuje knihovnu jako obývací město? V první řadě bychom si měli uvědomit, že knihovna není chrám, ale místo pro život! Hlavní je zkvalitnit služby, více se zapojovat do aktivit a také prodloužit pracovní dobu, aby se nekryla s časem, kdy většina lidí bývá v práci.

A co závidíme knihovněm v cizině? Prostor, peníze (i když musíme uznat, že poslední dobou se i naše knihovny modernizují nebo staví nové), ale s trochou nadsázky především křesla! Zlata Houš-

Foto: Luďěk Čertík

ková nám v prezentaci předvedla úžasné řešení prostoru a návrhy křesel. Hned po skončení jsme měli chuť si jít jedno koupit, ovšem poté nám byly sebrány iluze... Na taková křesla opravdu nemáme. Úžasné bylo, že lektorka dokázala zaujmout středoškolské studenty od prvního do čtvrtého ročníku a ze sálu se nikomu odcházet nechtělo!

Jenže další část přednášky nazvaná *Podpora dětského čtenářství* byla vyhrazena pouze studentům prvního a druhého ročníku. Základní otázka zní: proč vlastně podporovat čtení od dětství? Minulý rok byl na Slovensku proveden průzkum u učňů. Ani jeden ze studentů nepřečetl za rok ani jednu knihu! To nás doslova šokovalo. Ani další statistická čísla nejsou optimističtější: 42 % obyvatel EU nepřečte za rok ani jednu knihu, v Portugalsku to bylo dokonce 67 %! Česko patří mezi silné čtenářské národy, ženy čtou ještě o něco více než muži; 83 % Čechů přečte alespoň jednu knihu za rok, platí to však pouze pro dospělou populaci. Ale co ta nastávající generace?

Čím je pokles čtenářství způsoben? Dnešní svět je zaměřen na vizuální stránku. Znamená to konec

čteny, nebo jen to, že klasické čtení knihy bude nahrazeno čtením z obrazovky? Kupříkladu Norové mají dnes 77 % časopisů v elektronické podobě. Zlata Houšková říká: „Vážně je důležité, z čeho děti čtou? Hlavně, že čtou!“ A hlavně, proč by děti měly číst? Pravopis! Ten, kdo čte, tak nikdy nenapiše mysluji tě. „Není důležité, v jaké to bude podobě! Přijít o papír není až tak tragické! Ale přijít o OBSAH!“, dodává Z. Houšková. Knihovna je zde od toho, aby četbu podporovala, a to v jakékoli podobě. Nedůsledné směřování ke knize můžeme dnes pozorovat v mnoha rodinách. Rodiče dětem nečtou, ale raději je posadí k televizi.

V další části jsme se seznámili také s Klubem dětských knihoven, který vznikl v roce 1994, aby přispěl k lepší komunikaci mezi knihovnami, propojil je, usnadnil výměnu rad, tipů, triků, zkušeností a inspirací. Zatímco Noc s Andersenem nám lektorka představovat nemusela, pozorně jsme naslouchali o anketě SUK – Čtete všichni, která

představuje další dobrý způsob, jak děti přivést ke čtení. Do této ankety o nejoblíbenější dětskou knihu uplynulého roku se hlasováním zapojují sami malí čtenáři. Díky nápadům zapálených a kreativních knihovnic existuje ještě mnoho dalších akcí na podporu dětského čtenářství, ale na všechny se během dvou vyučovacích hodin, po které se přednáška konala, nedostalo. Všichni jsme zalitovali, že se v Čechách takové aktivity netěší většímu zájmu politiků, médií a sponzorů.

Ve třetí části, která byla určena pouze pro čtvrtý ročník, se na Z. Houškovou obraceli studenti s dotazy ohledně maturitních prací a vysokých škol. Zajímala je finanční stránka projektů, které by přispěly ke zkvalitnění knihoven. Kde vlastně vzít peníze na takové projekty? Není to zrovna jednoduché, ale přednášející čtvrtky ujistila, že pokud se chce, všechno jde. Otázky se týkaly také multikulturní funkce knihoven, nebo kterou vysokou školu by zkušená lektorka studentům doporučila.

Aktuálně z českého knihovnictví

Příprava Koncepce rozvoje knihoven v ČR na léta 2011–2014

Ve čtvrtek 29. dubna 2010 proběhl v Goethe-Institutu v Praze seminář *Knihovny v Evropě – aktuální výzvy a jak na ně*. Právě zde referoval o připravované *Koncepci rozvoje knihoven ČR na léta 2011–2014* PhDr. Vít Richter z NK ČR.

Na začátku svého vystoupení uvedl dva hlavní impulsy, které vedly k zahájení prací na přípravě nové koncepce. Jedním z nich je samozřejmě fakt, že v letošním roce končí koncepce stávající, připravená na léta 2004 až 2010. Východiskem pro novou strategii českých knihoven bude právě i její vyhodnocení. Další souvislosti přináší dokument *Státní kulturní politika na léta 2009–2014*, na který bude mít koncepce přímou vazbu. Přípravou podkladů a konečného textu koncepce byl pověřen Knihovnický institut Národní knihovny ČR.

Vít Richter dále představil hlavní aktéry vzniku dokumentu, kterými jsou: Ministerstvo kultury ČR jako předkladatel, Ústřední knihovnická rada (ÚKR), která připravuje samotný návrh, pracovní skupiny složené z expertů a členů ÚKR a výše zmíněný Knihovnický institut.

Ve dnech 15.–17. března 2010 se uskutečnilo výjezdní zasedání ÚKR v Telči věnované přípravě této koncepce.

Z 11 navržených vizí budoucího rozvoje českých knihoven byla zvolena následující:

Klient říká: V krásné, přívětivé a pohodlné knihovně, rychle obslužen příjemným, kvalifikovaným a motivovaným personálem nebo z pohodlí domova, bez ohledu na národnost či hendikep, v kteroukoliv denní či noční dobu získávám bezplatně požadovanou službu v dobré kvalitě.

V návaznosti na stanovenou vizi bylo vymezeno 16 oblastí, které ovlivňují rozvoj knihoven, např. legislativa, dotace z veřejných zdrojů, technologický vývoj, konkurenční prostředí (Google), mezinárodní kontext. A byly také ustanoveny základní pracovní skupiny zaměřené na vybrané prioritní oblasti:

1. Skupina: KLIENT / SLUŽBY

Hlavní garant: RNDr. Tomáš Řehák – ředitel Městské knihovny v Praze

Hlavní témata: Bezbariérovost; ICT kompetence; Marketing a propagace; Prostory a vybavení; Posilování komunitní role (všech) knihoven

2. Skupina: PROCESY / LEGISLATIVA

Hlavní garant: Ing. Martin Lhoták, ředitel Knihovny AV ČR

Hlavní témata: Preference / podpora silných centrálních služeb (B2B / B2C); Rámec spolupráce systému knihoven (koncepční a legislativní)

3. Skupina: FONDY

Hlavní garant: Ing. Martin Svoboda, ředitel Národní technické knihovny

Hlavní témata: Vyřešení e-obsahu (povinný výtisk, autorský zákon, Open Access, trvalá dostupnost); Koncepční záchrana papírových dokumentů; Knihovní fondy a elektronické informační zdroje

4. Skupina: FINANCE

Hlavní garant: PhDr. Vít Richter, ředitel Knihovnického institutu NK

Hlavní témata: Dlouhodobě predikovatelná pravidla financování; Optimalizace struktury financování strategických projektů

5. Skupina: PRACOVNÍCI A JEJICH ROZVOJ

Hlavní garant: Mgr. Zlata Houšková, vedoucí oddělení vzdělávání Knihovnického institutu NK

Hlavní témata: Systém vzdělávání (celoživotní učení); Změna motivačních mechanismů

Další podrobné informace k výstupům ze zasedání jsou zpřístupněny na adrese http://knihovnam.nkp.cz/docs/UKR/KoncepceTelc_03_2010.pdf, prezentace příspěvku V. Richtera, ze které také čerpá tato zpráva, je k nalezení na http://skip.nkp.cz/KeStazeni/akcKnyEvrop/Strategie2011_2014_GoethI_04_2010.ppt#1.

Z následujících důležitých termínů se blíží druhé diskusní zasedání ÚKR ve dnech 22. a 23. 6. 2010 v Třešti a prezentace koncepce na konferenci Knihovny současnosti 2010, a to první den 14. 9. Do 30. 10. 2010 by měl být dokument předložen MK ČR a vyhlášení nové strategie tímto ministerstvem či vládou by mělo proběhnout do konce tohoto roku.

LŠ

Ojedinelá smlouva o spolupráci

Foto: Eva Hořáková

Generální ředitel a předseda představenstva akciové společnosti Skanska Ing. Dan Ťok (na foto vpravo) a předseda Svazu knihovníků a informačních pracovníků PhDr. Vít Richter podepsali ve středu 19. května 2010 v prostorách Městské knihovny v Praze smlouvu o spolupráci na letošním rok.

Skanska je čtvrtou největší developerskou a stavební skupinou na světě, její sídlo je ve Švédsku, u nás působí od poloviny devadesátých let. Je pozoruhodné, že se právě tato firma rozhodla část svých sponzorských aktivit zaměřit na podporu vzdělávání, kam – podle slov jejího generálního ředitele – knihovny patří. „Jsmo rádi, že můžeme tento projekt podporovat, a není to pouze na jeden rok, ale dlouhodobě“, ujistil přítomné.

Vít Richter vyjádřil potěšení nad rozhodnutím představitelů Skanska, že si vybrali české knihovny, které tím získaly silného partnera. Finanční prostředky chce SKIP použít na již existující projekty, jako je třeba Noc s Andersem, aktivity týkající se čtení a čtenářství, ale i na zcela nové dlouhodobé akce. Jak bylo při podpisu smlouvy prezentováno, letos bude v rámci vyhlášení cen Knihovna roku poprvé předána cena společnosti Skanska v nové kategorii. Rysuje se i ocenění pro mladé knihovnice a knihovníky, kteří v oboru zůstávají a kvalitativně ho posouvají dál. O konkrétních záměrech vyplývajících z této smlouvy přineseme informace v příštím čísle Čtenáře.

-ova-

Národní technická knihovna rok poté

Před rokem oznámila Státní technická knihovna vznik své pokračovatelky Národní technické knihovny (NTK). V Praze 6-Dejvicích, kde byla nová budova pro knihovnu postavena, se 19. května 2010 uskutečnila tisková konference. Byla zaměřena na ohlednutí za uplynulým rokem a prezentaci dosažených výsledků, které jsou po přestěhování knihovny velmi pozitivní.

Ředitel knihovny Martin Svoboda připravil pro zúčastněné deset „příběhů“, které knihovnu doprovázely od idey jejího vzniku až po současnost, a zmínil i plány knihovny do budoucna. Nechyběl tak příběh o financování, architektech, betonu, vybavení, grafickém stylu, stěhování a další. V mnoha představených odborných oblastech získala NTK významná ocenění. Na konferenci promluví také Miroslava Kopicová, ministryně školství, mládeže a tělovýchovy, architekt Miroslav Masák, Tomáš Chalupa, starosta Prahy 6 a Roman Brychta (Projekttil Architekti s. r. o.).

Z prezentovaných údajů vybíráme dva, které hovoří za všechno: „Statistické výsledky potvrzují, že oproti roku 2008 se počet registrovaných zákazníků v roce 2009 zvýšil o 58 % a NTK obsloužila za loňský půlrok stejný počet návštěvníků, jako za celý rok 2008“.

LŠ

Z KNIHOVEN...

Máj, lásky čas na <http://www.mlp.cz/maj>

Městská knihovna v Praze spustila 1. května stránku věnovanou dílu letošního jubilanta Karla Hynka Máchy. Její základ tvoří básnická skladba *Máj*, ke stažení je v sedmi různých formátech vhodných pro čtení na počítači, chytrém mobilu i e-čtečce – informovala koordinátorka e-knihovny MKP Kateřina Bajo.

Stránka *Máj, lásky čas* (www.mlp.cz/maj) nabídne čtenářům kromě *Máje*

také Máchovy drobné básnické skladby v překladu Zdenky Bergrové, ukázkou z knihy Ivony Březinové *Básník v báglu* nebo výběr receptů od Magdaleny Dobromily Rettigové. Perličkou je elektronická verze májového čísla časopisu Lumír z roku 1861 ve formátu .pdf, tedy v podobě, jak bylo vydáno, dále spisek Josefa Kořenského z roku 1877 s názvem *Květena jarní*.

Jak dále uvedla K. Bajo, chybět nebudou ani tipy na dobré láskyplné čtení v tištěné podobě. Pokud se lidé rozhodli přijít do Městské knihovny v Praze v průběhu máje s úmyslem vypůjčit si knihu, a učinili tak v doprovodu osoby jim drahé, mohli využít bonus v podobě zápisu do knihovny na dva měsíce zdarma.

Z tiskové zprávy MLP

Jarní setkání středočeských knihovníků

Z potřeby vzájemného setkávání, výměny zkušeností a nápadů, ale také z potřeby obyčejného popovídání si o všech běžných knihovnických i neknihovnických problémech vznikl záměr uspořádat kolegyním a kolegům jedno neformální příjemné dopoledne. Po předchozí dohodě a přípravách se v úterý 20. dubna uskutečnilo **Jarní setkání knihovníků v Městské knihovně Kralupy nad Vltavou**. Báječné pohostin-

v Kladně a promluvíly o potřebě podobných neformálních setkání. Ta byla patrna především při dřívějších seminářích určených pro pracovníky z dětských oddělení knihoven a při poradách v jednotlivých obsluhovaných regionech. Nemohla chybět ani nabídka služeb a metodické pomoci knihovnám Středočeského kraje. A tak si knihovnice připomněly web pro knihovny, fórum středočeských knihovníků, bulletin *Mezi námi* i chystané vzdělávací akce.

Už při vzájemném představování se některé knihovnice rozpovídaly o sobě, o své knihovně a o akcích, které připravují pro (ne)čtenářskou veřejnost. Ve větších knihovnách příprava takových akcí nemusí být tak problematická jako v těch malých, kde musí vše zvládnout jeden či dva knihovníci. Ale i v knihovně

s jedním nadšeným pracovníkem lze uskutečnit opravdu zajímavé věci, jako například:

V **Braškově** (970 obyvatel, okres Kladno) organizují výtvarné kurzy nejen pro šikovné ruce. Paní knihovnice s sebou na setkání přivezla hotové výrobky, které vzbudily zaslouženou pozornost. V knihovně v **Holubicích** (1358 obyvatel, okres Praha-západ) se konají *Dny otevřených dveří pro školy*, pravidelná a oblíbená setkání čtenářek a tréninky paměti. Ve **Zlonicích** (2190 obyvatel, okres Kladno) knihovna také spolupracuje se školou, připravuje akce především pro prvňáčky. Vynaložené úsilí se jistě brzy odrazí ve zvýšení počtu stálých malých čtenářů. Ve **Velkých Přílepech** (2679 obyvatel, okres Praha-západ) knihovna pravidelně pořádá literární soutěž a během celého školního roku úzce spolupracuje s místní školní družinou. A co se děje v těch větších (městských) knihovnách?

V **Bělé pod Bezdězem** (cca 4800 obyvatel) se čtenáři mohou těšit z tradičních akcí jako je *Noc s Andersenem* a pasování prvňáčků na čte-

nosti a milé společnosti kralupských knihovnic využilo celkem 16 pracovníků malých i větších knihoven Středočeského kraje. Všechny přivítala vedoucí kralupské knihovny Šárka Pánková a připomněla, že jejich knihovna oslaví v letošním roce 130. výročí svého založení.

Hned poté se ujaly slova pracovnice Středočeské vědecké knihovny

náře. Zdejší knihovna, která je součástí kulturního střediska, připravuje také akci *24 hodin v knihovně* a pravidelné scénické čtení. Městská knihovna **Roztoky** (7196 obyvatel) pravidelně pořádá pro děti *Knihohrátky s Radkou*. Jde o čtení a nejrůznější soutěže a hry spojené s pohádkami. V **Říčanech** (13 862 obyvatel) je poměrně velký zájem o dopolední sobotní akce pro veřejnost. V blízké době se na návštěvu, spojenou s besedou, chystá do zdejší městské knihovny herečka a spisovatelka Ivanka Devátá. Knihovna v **Neratovicích** (16 537 obyvatel) si pochvaluje velmi dobrou spolupráci s městem, se školami, včetně učňovské, a s pečovatelským domem. Pro zájemce zde připravili seminář *Člověk v tísni*, pořádají výstavy, besedy a autogramiády se spisovateli. Na těchto akcích je vždy uspokojivá návštěvnost. Velmi kladně je vnímána také donášková služba knih do pečovatelského domu. V **Kralupech nad Vltavou** (17 500 obyva-

tel) se mohou dospělí návštěvníci knihovny účastnit exkurzí. Pro malé i velké vloni proběhla zajímavá soutěž *Pošli pohlednici z knihovny*. Při prázdninovém cestování mohli zájemci poslat do knihovny pozdrav z jiného města s razítkem či jiným potvrzením z místní knihovny. Konala se také dlouhodobá soutěž *Zábavný rok s knihovnou*. Pro dětské čtenáře knihovna organizuje nejrůznější soutěže i obvyklé a pravidelné akce: *lekce informatiky*, *Noc s Andersenem*, *Den pro dětskou knihu*, *pasování malých čtenářů*. A mohli bychom jmenovat spoustu dalších aktivit, které středočeské knihovny nabízejí svým čtenářům a návštěvníkům.

Do následující diskuse, která začala vlastně již během přestávky a plynule se rozvinula, se zapojili snad opravdu všichni. Hovořilo se o problematických čtenářích, o přístupech k internetu jako bezplatné službě, o současném čtenářství, o tom, jak přivést mladé nečtenáře do knihovny a ke knihám a o dalších

otázkách, na které knihovníci stále hledají odpovědi. V uvolněné atmosféře během debaty si všichni mohli prohlížet snímky z úspěšného Dne Středočeského kraje v SVK v Kladně, ze stánku na Polabském knižním veletrhu a výstavu fotografií dokumentujících neutěšený stav Městské knihovny Kralupy nad Vltavou po povodni v roce 2002 a zároveň také historické snímky z jejich počátků před více než 100 lety.

Při rozloučení bylo patrné, že setkání v každém zanechává spoustu dojmů. Pro nás (organizátory-iniciátory) bylo opravdu příjemné a neformální a závěrečná prohlídka celé kralupské knihovny byla tou správnou tečkou. Hostitelské knihovně náleží naše velké Poděkování. Možná někdy na shledanou v jiné knihovně!

EVA ŠENFELDOVÁ

Foto Šárka Pánková

(Poznámka: údaje o počtu obyvatel čerpány z webových stránek www.mestaobce.cz, případně z oficiálních stránek jednotlivých obcí.)

Knihovna Kroměřížska má svoji geocachingovou schránku

Foto Kamila Rýdlová

Třetí květnový den tohoto roku se stal významným pro Knihovnu Kroměřížska. Zapojila se totiž do celo-

světové internetové a současně turistické hry geocaching. Účastníci hry při ní zaměstnávají nejen své nohy, ale i mozek.

Hra spočívá v tom, že někde na neznámém místě je ukryta schránka (anglicky *cache*, česky *keš*) a na internetové stránce www.geocaching.com jsou zveřejněny souřadnice a různé doplňující informace, které hledáče mají nasměrovat ke správnému cíli. Mají-li štěstí a schránku naleznou, podepíší se do notýsku, který je v ní ukryt. Obsahem schránky mohou být jakékoliv další předměty. Účastníci mají možnost si některý z předmětů vzít a výměnou zanechat svůj vlastní. Do notýsku mohou zapsat vzkaz pro ostatní „kačery“.

Keš hra v Knihovně Kroměřížska je zaměřená tematicky a jejím hlavním artiklem pro výměnu jsou předměty, které souvisí s knihami, čtením a čtenářstvím. Zatím v ní převládají knižní záložky a literární sborníky dětí.

Schránka je uzamčena číselným zámekem. Pro získání čísla kódu musí účastníci hry zjistit indicie podle návodu. Získají je jen v případě, že projdou knihovnu.

Vzhledem k tomu, že geocaching je světovou záležitostí, je velmi pravděpodobné, že do knihovny tak přijdou i lidé, kteří by ji při návštěvě Kroměříže jinak zcela opomněli.

KAMILA RÝDLOVÁ,
MARCELA KOŘÍNKOVÁ

DOTAZ: Jak ovlivňuje knihovnická asociace CILIP názory veřejnosti na knihovny?

ODPOVĚĎ: Knihovnická asociace CILIP sdružuje knihovníky a informační pracovníky a zastupuje jejich zájmy. CILIP sleduje události v britské společnosti a účastní se diskusí, v nichž hájí rozvoj knihovnických služeb. Před letošními květnovými volbami vydala manifest týkající se rozvoje informačních služeb (Library and Information Manifesto 2010), který najdete na stránkách www.cilip.org.uk/get-involved/advocacy/manifesto/pages/default.aspx. Kopii tohoto dokumentu poslala knihovnická asociace všem členům parlamentu, tisku i internetovým zdrojům, jako je třeba Twitter. Doporučuje členům CILIP, aby manifest předali kandidátům nadcházejících voleb, až je přijdou navštívit, nebo jim ho poslali poštou (článek byl napsán před volbami 22. 4. – pozn. red.). Je nutné, aby s textem manifestu kandidáti dostali také informace o problémech místních knihoven. Manifest žádá, aby nově zvolený parlament věnoval pozornost roli, kterou v dnešní společnosti hrají informace. Má šest bodů:

1. Školní knihovny by měly být povinné. Bývaly na vysoké úrovni, v poslední době však začaly upadat jednak pro nedostatek peněz, a také kvůli upřednostňování internetu jako zdroje informací.
2. Práva uživatelů knihoven v souvislosti s copyrihtem potřebují ochranu. Situace kolem autorských práv se mění a je nutno hledat rovnováhu mezi zájmy vlastníků copyrihtu a uživatelů dokumentů.
3. Výkonost ekonomiky závisí na informacích. Knihovny tradičně poskytují systém pro jejich šíření, a proto potřebují podporu.
4. Ukládání povinného výtisku v knihovnách se má dodržovat. Povinné výtisky zachovávají informace pro budoucnost.
5. Pro zdraví společnosti je nutno vybudovat a koordinovat systém zdravotnických informací.
6. Uživatelům knihoven schází jasná formulace služeb, které od ní mohou očekávat. Společnost i knihovny prošly mnoha změnami od doby, kdy byl přijat poslední knihovní zákon (v roce 1964).

Před časem knihovnická asociace CILIP shrnula do směrnice dobré knihovnické služby, od nichž se očekává, že přispějí k úspěšné budoucnosti mladých a spokojenému životu starších občanů. Knihovna podpoří identitu místní komunity, poskytne jejím členům možnost vzdělávání, vylepší jejich zdraví a povede je k sociální spravedlnosti a hospodářskému obrození.

To vše bych měla vysvětlit kandidátům do parlamentních voleb, až mi zaťukají na dveře. Jejich osobní návštěvy jsou starý britský zvyk. Umožňují, aby si voliči mohli postěžovat – na dopravu, zdravotnictví, zločinnost nebo na školy. Většina kandidátů vše pozorně vyslechne, protože chce být zvolena. Někdy se stížnostmi i něco udělají, protože si uvědomují, že jejich posláním je služba veřejnosti.

Mám osobní zkušenost: jednu sobotu v naší ulici auto porazilo a zabilo psa. Zavolala jsem na obecní úřad, aby popeláři psa odvezli, i když je sobota. Bylo mi řečeno, že dříve než v pondělí popeláři nepracují. Zatelefonovala jsem tedy místnímu radnímu, abych si postěžovala. Do jedné hodiny byl pes odvezen. Tak funguje demokracie!

POZVÁNKA ČTENÁŘE

Další výstavu věnovanou Karlu Hynku Máchovi k jeho dvoustému výročí narození připravila Národní knihovna ČR, tentokrát s Obcí spisovatelů. Výstava je instalována ve **Výstavní chodbě pražského Klementina** (přízemí za hlavním vchodem do knihovny) a představuje různá vydání Máchova jedinečného díla *Máj*, která má NK ČR ve svých fondech. Jsou mezi nimi krásná, často bibliofilsky upravená vydání, jejichž uměleckou hodnotu zvýrazňují ilustrace předních grafiků a malířů. Výstavu doplňují panely s různými reakcemi na toto dílo. Vernisáž výstavy *Zázrak jménem Mácha „Dalekát cesta má! – marné volání!“ Máchův Máj v proměnách času* proběhla 6. května a navštívit ji můžete až do 3. července 2010.

Foto Eva Hadíková

– red –

Zdroje jsou dostupné v Knihovně knihovnické literatury Národní knihovny ČR

Čteci bacily infikovaly německé školy. S touto úspěšnou kampaní na podporu četby přišla okresní knihovna v Dreieich-Weibelu v letošním zimním chladném počasí. Bacily přišly také! Celý projekt byl popsán v informačních listech pro učitele, rodiče a děti a učitelé na tento projekt také dohlíželi. Myšlenka čtecích bacilů pochází původně ze Švýcarského institutu pro děti a mládež. S poněkud upraveným konceptem projektu jej úspěšně realizuje **knihovna v Dreieich-Weibelu** již třetím rokem. Všechny třídy v místní škole se zapojily a byly jim předloženy čteci bacily, které jsou vysoce nakažlivé a škola požádala o pomoc při vyhledávání bacilů knihovníky. Bacily nejsou pouhým okem vidět a mohou být zjištěny pouze čtením. V každé třídě visel plakát propagující akci a 200 dětí mohlo hledat čteci bacily na speciální polici v knihovně. Děti hledaly různé druhy bacilů – čím větší kniha, tím tlustější a zajímavější bacil se v ní nacházel. Výběr knih připravili knihovníci z okresní knihovny, děti si braly knihy i na prázdniny domů, kde je vyšetřovaly, a potom si ve škole vzájemně sdělovaly, která kniha obsahuje zajímavé infekční exempláře bacilů. Pro každý speciální titul děti vyrobily propagační plakáty, které visí v místním knihkupectví. Akce byla slavnostně ukončena závěrečným ceremoniálem, každá třída doporučila ostatním svoji knihu, kde se nalézají nejzajímavější čteci bacily a připravila její atraktivní prezentaci. (*BuB Forum Bibliothek und Information – No. 1 / 2010, s. 18*)

Upoutání dnešních dětí se stává pro knihovny čím dál těžší. Veřejné knihovny v Dánsku však tuto výzvu přijaly a v kooperaci se společností **Kodaň Bombay** <http://www.copenhagenbombay.com/> a dánskou Agenturou pro knihovny a média v současnosti vytvářejí národní webové stránky pro děti. Cílovou skupinou jsou „náctiletí“. Webové stránky jsou velmi vtipné a poskytují rámec, v němž mohou „náctiletí“ komunikovat s pracovníky knihoven zábavnou formou. Adresa webových stránek je www.pallesgavebod.dk. **Palle** je obchod se suvenýry a také to dánsky znamená obrat pro všechno, co je zadarmo! Název je ironickým komentářem k rozšířenému názoru, že knihovny pro děti nejen s touto webovou stránkou nabízejí obrovské množství in-

formací – a to zdarma. Stránka se zaměřuje na informace o knihách, filmech, hudbě, počítačových hrách, mobilních telefonech, webových stránkách a zajímavých událostech, než na školní vědomosti a učení. Webové stránky zveřejňují také tolik oblíbené karikatury a kratší hudební videoklipy. Informace, které jsou tu publikovány, jsou přinášeny v nových souvislostech a „náctiletým“ jsou předkládány srozumitelnou a zábavnou formou. Vývoj této platformy probíhal v letech 2009 a 2010 a je financován prostřednictvím Pracovní skupiny pro koordinaci sítě knihoven v Dánsku. Provoz webových stránek www.pallesgavebod.dk byl zahájen v březnu letošního roku.

(*Scandinavian Public Library Quarterly – Volume 43, No. 1 / 2010, s. 24*)

V prostorách Slovenské národní knihovny v Martine na Hostihore se koncem loňského roku konal seminář **Odkaz na pergamenu**. Seminář dále pokračoval stejnojmenným workshopem, který završil projekt garantovaný Slovenskou národní knihovnou od Agentury na podporu výzkumu a vývoje v roce 2006. Projekt **Průzkum, konzervování a kulturně-historické zhodnocení pergamenových dokumentů v Slovenské národní knihovně** se realizoval tři roky a spojil odborníky z různých oblastí – z historie, paleografie, muzikologie, judaistiky, archivnictví, ale i konzervátory, restaurátory, chemiky, analytiky, mikrobiology, genetiky a informatiky. Hlavním posláním projektu bylo prozkoumat 200 pergamenových dokumentů ze sbírek **Archivu literatury a umění SNK v Martine**, zhodnotit jejich historický a kulturní význam a vyřešit otázku konzervování těchto památek. Na základě pozoruhodných analýz, které uskutečnili odborníci zapojení do projektu, se podařilo vytvořit ucelený soubor informací, které byly prezentovány na tomto semináři. Akce se zúčastnili nejen odborní pracovníci knihoven, muzeí a archivů, ale také zástupci středních a vysokých škol, které se zaměřují na vzdělávání v oblasti historie, archivnictví, filozofie, konzervování a restaurování. Nechyběli ani studenti Katedry historie Filozofické fakulty katolické univerzity v Ružomberku a studenti Žilinské univerzity oboru Dokumentace kulturního dědictví.

(*Knížnica – Ročník 11, č. 2–3 / 2010, s. 3–5*)

Připravil **ROMAN GIEBISCH**

Úplný přehled novinek najdete na adrese http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=09_Okn/Prirustky.htm

KNIHOVNICTVÍ

Teorie. Řízení a organizace

Bibliotheken gestalten Zukunft : kooperative Wege zur digitalen Bibliothek : Dr. Friedrich Geißelmann zum 65. Geburtstag / herausgegeben von Evelinde Hutzler ... [et al.]. /Knihovny vytvářejí budoucnost. Směry spolupráce pro digitální knihovnu. K 65. narozeninám Dr. Friedricha Geißelmann. / Göttingen : Universitätsverlag Göttingen, 2008. – x, 219 s. : il. *Ts 38.089*

DVORKINA, Margarita Jakovlevna : Bibliotečno-informacionnaja dejatel'nost' : teoretičeskije osnovy i osobennosti razvitiya v tradicionnoj i elektronnoj srede. /Knihovnicko-informační činnost : teoretické základy a zvláštnosti rozvoje v tradičním a elektronickém prostředí. / Moskva : Izd-vo FAIR, 2009. – 254 s. *Ke 38.224*

HIDER, Philip – HARVEY, Ross : Organising Knowledge in a Global Society : principles and practice in libraries and information centres. – Rev. ed. /Organizování znalostí v globální společnosti. Principy a praxe v knihovnách a informačních střediscích. / Wagga Wagga : Centre for Information Studies Charles Sturt University, 2008. – xiii, 371 s. : il. – (Topics in Australasian Library and Information Studies ; no. 29) *Ifb 38.118*

NELSON, Sandra : Strategic Planning for Results. – Rev. ed. /Strategickým plánováním k výsledkům. / Chicago : American Library Association, 2008. – xvii, 291 s. *Teb 37.863*

Státní kulturní politika České republiky 2009 až 2014. Praha : Ministerstvo kultury ČR, 2009. – 105, [3], 108 s. : il. *Zb 37.901*

Automatizace knihovnické a informační činnosti

BiblioChip RFID Library System : firmy Cosmotron a ADI v spolupráci s firmou Bibliotheca představují program RFID. Kopčany : Cosmotron Slovakia s.r.o., [2008?]. – [6] s. : barev. il. *Abda 8.984/B*

Using Technology to Teach Information Literacy / ed. by Thomas P. Mackey and Trudi E. Jacobson. /Použití technologie k výuce informační gramotnosti. / New York : Neal-Schuman, 2008. – xxiii, 240 s. *Id 38.107*

Architektura knihoven

Bibliotheken bauen und ausstatten / herausgegeben von Petra Hauke und Klaus Ulrich Werner.

/Knihovny postavit a zařídit. / Bad Honnef : Bock+Herchen, 2009. – 431 s. : il., fot., grafy *Aa 38.191*

LUSHINGTON, Nolan : Libraries Designed for Kids. /Projektování knihoven pro děti. / London : Facet, 2008. – ix, 173 s. : il. *Teh 38.194*

Renewing Our Libraries : case studies in re-planning and refurbishment / ed. by Michael Dewe. /Obnova našich knihoven. Případové studie o novém plánu a renovaci. / Abingdon : Ashgate, 2009. – xvi, 284 s. : il. *Aac 37.874*

Organizace knihovnických fondů

CASELL, Kay Ann ... [et al.] : Gifts for the Collections : guidelines for libraries. /Dary pro knihovnické fondy. Směrnice pro knihovny. / The Hague : IFLA Headquarters, 2008. – 21 s. – (IFLA Professional Reports ; 112) *Oab 38.147*

Sondersammlungen im 21. Jahrhundert : Organisation, Dienstleistungen, Ressourcen / herausgegeben von Graham Jefcoate und Jürgen Weber. /Speciální sbírky v 21. století. Organizace, služby, zdroje. / Wiesbaden : Harrassowitz, 2008. – xiv, 172 s. – (Beiträge zum Buch- und Bibliothekswesen ; Bd. 54) *Oaa 37.968*

ZHANG, Allison B. – GOURLEY, Don : Creating Digital Collections : a practical guide. /Vytváření digitálních sbírek. Praktická příručka. / Oxford : Chandos, 2008. – xiv, 234 s. : grafy – (Chandos Information Professional Series) *Ts 38.113*

Sítě knihoven

CUNNINGHAME, Keith : Guidelines for Legislative Libraries. – 2nd, completely updated and enlarged ed. /Příručka pro legislativní knihovny. / Berlin : De Gruyter Saur, 2009. – 135 s. – (IFLA Publications ; 140) *Tdd 38.146*

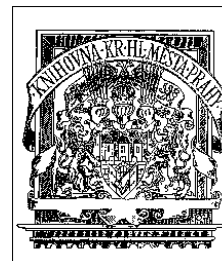
Historická knihovna Vladislava Krutý / uspořádali Z. Dohnáková a J. Kratochvíl. Brno : Masarykova univerzita, Knihovna univerzitního kampusu, 2008. – 15 s. : il. *Tp 8.960/B*

Obce s knihovnami regionu Prachaticka 2009 : [městské a obecní knihovny s profesionálním knihovníkem : obecní knihovny s neprofesionálním knihovníkem] / texty starostové a knihovníci obcí regionu Prachaticka. Prachatic : Městská knihovna, 2009. – [50] volných listů v obalu : barev. il. *Tee 8.929/B*

Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové aneb X už není neznámá [videozáznam]. Hradec Králové : Studijní a vědecká knihovna, 2009. – 1 DVD-R – video (17 min.) : zvuk., barev. *Aac 450/DVD-ROM*

Městská knihovna v Praze

Městská knihovna v Praze (MKP) je univerzální veřejná knihovna, která půjčuje Pražanům knihy již od roku 1891. Jejím zřizovatelem je hlavní město Praha. Nejstarší dochované logo (spíše erb) datujeme do první poloviny 20. století. Jeho použití je doloženo v knihách, kde se používalo na signaturkách jako exlibris. Zřetelný je v něm znak královského hlavního města Prahy.

Druhá doložená podoba značky MKP vznikla zřejmě v první polovině 60. let 20. století. Viditelně vychází ze znaku původního, znovu je dobře čitelný znak hlavního města Prahy. Orámování je stylizováno do tvaru otevřené knihy. V době svého vzniku byl originál znaku barevný. Barvy vycházely z barev Prahy – žlutá a červená, doplněná bílou a černou.

Příchod počítačů v 90. letech posunul barevnost loga směrem k jednoduchosti. Z barev zůstala červená jako barva dominantní, doplněná bílou. Tato barevnost se také objevovala i na nově vznikajících reprezentačních tiskovinách. „Provozní“ materiály používaly varianty černobílé nebo šedobílé. Značku používala knihovna až do roku 2004.

Změnit se ji Městská knihovna v Praze rozhodla v roce 2003. Cílem bylo najít takové logo, které bude zasazené do celkového grafického kontextu, jednoduše zapamatovatelné, vystoupí ze stereotypu a pomůže posunout vnímání knihovny od místnosti plné knih k instituci moderní a živé.

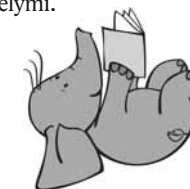
Městská knihovna v Praze

Návrhy na nové logo pro MKP zpracovávali studenti ateliéru grafického designu a vizuální komunikace VŠUP pod vedením doc. ak. mal. Rostislava Vaňka jako svoji ročníkovou práci. Z předložených návrhů vybírala logo komise složená z knihovníků různých oddělení a pozic. Soutěž vyhrál návrh Libora Jelínka, který v současné době působí jako creative director v grafickém studiu Dynamo Design.

Základem loga jsou interpunkční znaménka – dvojtečka a středník doplněné o text Městská knihovna v Praze. Barevnost jakoby navazuje na loga předchozí – základní barvou byla navržena červená, doplněná šedou, černou a bílou.

S novým logem dostala knihovna také základ grafického manuálu, ze kterého vycházejí další materiály Městské knihovny v Praze. Od dopisních papírů přes letáky, plakáty, vizitky, polepy aut, firemní značení až po www stránky. Několikaleté používání loga prověřilo kvalitu zpracování logotypu a jeho variabilitu. Přesto se grafický vizuál vyvíjí, a to zejména díky vedoucí výtvarného úseku MKP Petře Hájkové. V současné době jdeme cestou jednoduchosti a snahy o odlehčení grafiky. Proto je převládající barvou bílá doplněná o červenou, šedou a černou. Hlavním grafickým prvkem je obrysový čtverec v různých manualem povolených barevných kombinacích, který může být vyplněn obrázkem či fotografií.

Oživujícím prvkem poměrně stroze, zejména v dětských očích, vyznívajícím loga je modrý sloník, který se používá právě na materiálech pro tuto cílovou čtenářskou skupinu. Navrhla ho interní grafička Eva Petržílková a na děti slonkou třeba ze čtenářských průkazů, samolepek, klíčenek, letáků... Svě fanoušky má sluně ale i mezi mládeží a dospělými.

MARC 21. Formát pro autority.

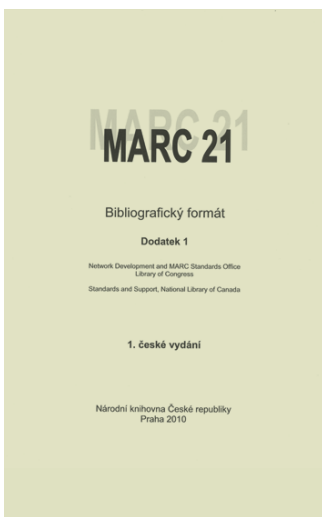
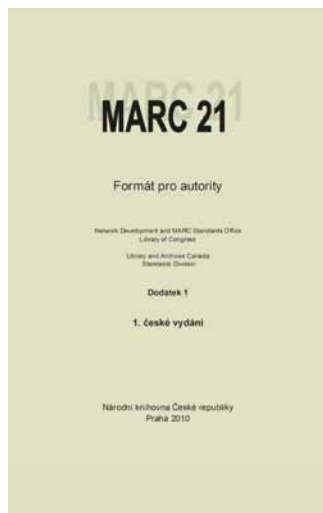
Dodatek 1

Překlad: Edita Lichtenbergová

Podkladem pro překlad tohoto dodatku byly aktualizace manuálu *MARC 21. Formát pro Authority Data. Updates 5–11 z let 2004–2010* (únor), publikované v rámci Cataloger's Desktop, souboru standardů vydávaného Library of Congress, a aktualizace publikované na webu MARC Standards.

Volné listy ve fólii jsou určeny ke vkládání do základního manuálu *MARC 21. Formát pro autority* vydaného Národní knihovnou ČR v roce 2004.

- Národní knihovna ČR, Praha 2010, 1. české vydání, 212 s., cena 180 Kč
- ISBN 978-80-7050-585-4

MARC 21. Bibliografický formát.

Dodatek 1

Překlad: Edita Lichtenbergová, Tomáš Bayer

Dodatek obsahuje specifikaci nových polí a podpolí, revidované příklady, errata a českou specifikaci minimálního záznamu. Přeloženo z anglických originálů *MARC 21. Bibliographic Format. Updates 4–9*, vydaných v letech 2004–2008.

Volné listy ve fólii jsou určeny k doplnění či výměně listů v manuálu *MARC 21. Bibliografický formát* vydaném Národní knihovnou ČR v roce 2003.

- Národní knihovna ČR, Praha 2010, 1. české vydání, 288 s., cena 200 Kč
- ISBN 978-80-7050-581-6

